

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccini-
jeva ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za ogla-
se iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijeva ul. 5. Tele-
fon št. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-
26. Ponedeljska izdaja »Jutra« izh.
vsak ponedeljek zjutraj — Narok
se posebej in velja mesečno L 2.50
Za inozemstvo L 3.80
Rokopisi se ne vračajo — Oglasi po
tarifu

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Srdite borbe v Cirenaiki

Sovražni pritisk proti našim divizijam se nadaljuje —
Uspešni letalski napadi na Tobruk — Sovražna križarka
potopljena

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil
je objavil 21. decembra naslednje vojno po-
ročilo št. 567:

Zapadno od Derne, ki so jo sovražnikove
sile spet zasedle, se nadaljuje pritisk proti
našim divizijam. Okrog Solluma in Bardije
so se razvile borbe lokalnega značaja.

Nemške letalske sile so v noči na 20. iz-
vršile učinkovite bombniške akcije z vidni-
mi uspehi na vojaške objekte v Tobruku.
Ena protiletalska baterija je bila uničena.
Drugi nemški letalski oddelki so 20. zjut-
raj učinkovito bombardirali luko La Valetta
(Malta).

Neko naše mornariško izvidniško letalo,
ki je bilo napadeno od treh »Spittfirerov«, je
enega sestrelilo, drugega pa zadelo ter se
nato nepoškodovano vrnilo na svoje oporišče.

Dve letali, o katerih je bilo v komunikacijah
št. 565 poročano, da se pogrešata, sta
pristali na nekem našem oporišču, potem,
ko sta bili sestrelili dve nasprotnikovi lov-
ski letali.

Kasneje dosepele informacije potrjujejo
potopitev sovražne križarke, o kateri je bilo
v komunikaciji št. 561 poročano, da je bila
torpedirana od neke naše podmornice v
vzhodnem delu Sredozemskega morja.

12.000 ujetnikov

Rim, 21. dec. s. V večeršnjem vojnem
poročilu je bilo opozorjeno na huji sovražni
pritisk na cirenajski fronti. Za pre-

snjih poročilih so bile omenjene naše proti-
napadalne akcije proti nadmočnim silam.
Od pričetka ofenzive te številni činitelji ved-
no igral vlogo v prid sovražnika, ki je do-
vajal v bitko neprestano nove divizije. To
pa ni oviralo, da ne bi italijanske in nem-
ške čete potrdile svoje superiornosti nad
sovražnikom. V enomesečni bitki je bilo
zajetih 12.000 ujetnikov, med njimi pet
generalov, nad 1100 tankov in oklepni voz,
uničenih ali zajetih pa 271 letal. Težišče
borbe se je zdaj pomaknilo proti zapadu
na zelena pobočja Gebela, kjer so fašistični
kolonizatorji opravili svoje plodno delo. V
tej delikatni operacijski fazi bodo morale
divizije Italijanov in Nemcev gotovo pre-
stati nove preizkušnje in nove žrtve. Borbe
se nadaljujejo. Možno je, da bo druga zim-
ska ofenziva Anglije proti Italiji v bližnjih
dneh še uspešnejša in da bo še hujiša, toda
poveljniki in čete osi se bodo, kakor vedno,
odločno zoperstavljale sovražniku.

Uspešni napadi na tobruške položaje

Berlin, 21. dec. s. Nemško letalstvo je
z znatnimi silami sodelovalo v operacijah,
ki so v teku v severni Afriki. Ob napadu
na tobruške položaje je bilo uničenih več
protiletalskih baterij. S to akcijo je bila
prisiljena k molku celotna protiletalska
obramba v tem odseku. Hude poškodbe so
letalske bombe povzročile v vojaških ob-
jektih tega pasu.

Pomorska bitka v Sirti

Velik uspeh Kr. mornarice — En sovražni rušilec zletel v
zrak, dva druga hudo poškodovana

Operacijsko področje, 21. dec. s. Po-
morska bitka v Sirti, katero omenja vojno
poročilo št. 566, je najvažnejši vojni
dogodek po bitki pri Stilu v vodah osred-
njega Sredozemlja za obrambo pomorskih
zvez z Libijo. Te zveze so bile od prvega
dne sovražnosti glavni objekt močnih po-
morskih in letalskih sil sovražnika. Srdi-
tost, s katero je sovražnik skušal prepre-
čiti te zveze, je bila čedalje hujiša z raz-
vojem vojne. Izkazalo se je, da so bile
upravičene vse mere, ki smo jih podvzeli
za zaščito naših konvojov v teh vodah.
To pot je prišlo do stika s sovražnikom
ob zahodu sonca. Sovražnik se je skušal
izmakniti, toda nekatere edince so do-
segle naše bombe in naši torpedi z letal.
Dva rušilca sta bila zadeta v polno s sal-
vami z naših ladij in naših rušilcev, ki
so prešli v protinapad. En sovražni rušilec
je zletel v zrak. Drugi se je skrtil za
meglo, hudo poškodovan. Neke druga
večja edinca, ki je ni bilo mogoče spoz-
nati zaradi slabe vidljivosti, je bila hu-
do poškodovana z eksplozij na krovu.

Nobena naša edinca ni bila poškodovana
kljub živahni reakciji nasprotnika.

Napad na Malto

Stockholm, 21. dec. d. Po poročilu, ki je
ponoči dospelo iz Londona, so v soboto
bombniki držav osi v močnem spremstvu
lovskih letal izvršili nov močan napad na
Malto.

Duce med vojaki

Rim, 21. dec. s. Duce je večerjaj
neko pehotno divizijo v srednji Italiji, ki
je zaključevala važne večbe. Duce je pre-
gledal celotno kolono in ugotovil odlično
razpoloženje in popolno telesno zmogljivost
čet, ki so prekracirale v petih dneh 160 km
hrbovitiga terena v zelo neugodnih vre-
menških okoliščinah. Po inspekciji kolone
je Duce na čelu svojih pešakov marširal z
njimi več kilometrov. Prebivalstvo, ki je
Duceja spoznalo, mu je priredilo navdušne
manifestacije.

Nemško vojno poročilo

Sovražni napadi na srednjem in severnem odseku odbiti
z velikimi izgubami za sovražnika

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 21. dec.
Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Borbe na srednjem odseku vzhodne fronte
se nadaljujejo z nezmanjšano ostrino. Več
močnih sovražnih napadov je bilo odbitih.
Na odseku neke armade je bilo pri tem uni-
čenih 20 sovražnih tankov.

Tudi na obkoljevalni fronti pri Petrogra-
du so bili močni, od tankov podpirani po-
kusni izpadov odbiti z velikimi izgubami za
sovražnika. Pri tem je bilo 19 sovražnih
tankov uničenih.

Letalstvo je z velikim uspehom podpiralo
operacije ter bombardiralo sovražne kolone
čet in prevoznih sredstev, zbirališča čet, ba-
terije in bunkerje.

Na severu so bili pri finskem odseku
fronte uspešno ovirani sovražni transporti z
uničenjem vojnih potrebščin, železniških
vlakov in drugih prometnih naprav.

Na angleški vzhodni obali je doseglo nem-
ško letalstvo v pretekli noči bombne zadet-
ke v nekem velikem industrijskem podjetju.
Izvidniška letala so poškodovala na morju
okrog Anglije dve sovražni ladji z bom-
bami.

V severni Afriki se nadaljujejo borbe z
junaškim nastopom vseh zaveznikih sil.
Nemško letalstvo je uničilo pri napadih na
angleška letališča in zbirališča sovražnih
kolon več letal in številne tovorne avtomo-
bile.

V času od 13. do 19. decembra je izgubilo
sovjetsko letalstvo 81 letal. Od teh je bilo
sestreljenih 45 v zračnih bitkah, 30 od pro-
tiletalskega topništva, ostanek pa je bil uni-
čen na tleh. V istem času smo izgubili na
vzhodni fronti 18 lastnih letal.

Borbe na srednjem odseku

Berlin, 21. dec. s. Tudi večerjaj so bile
borbe na osrednjem odseku vzhodne
fronte izredno hude. Sovjeti so obnovili
napade na nemške črte. Na štirih točkah
so bili odbiti, na ostalih pa so operacije
v teku. Sovražnik je utrpel precej hude
izgube. Uničenih je bilo med drugim 19
sovjetskih tankov in 12 topov. Nemško
letalstvo je učinkovito podpiralo operacije

na kopnem v srednjem odseku. Razpršilo
je 3 konjeniške edince in je uničilo eno
avtomobilsko kolono.

Finci odbijajo napade

Helsinki, 21. dec. s. Finsko poveljništvo
poroča o operacijah v zadnjih 24 urah in
pravi med drugim:

Slabejši nadlegovalni ogenj topništva in
metalcev bomb z vseh strani v vseh od-
sekih. Z lahkoto so bili odbiti poizkusi
sovražnih pehotnih patrol, ki so se sku-
šale vrniti v naše črte na karelijski
fronti.

Poziv Madžarom na Hrvaškem

Zagreb, 21. dec. s. Ravnateljstvo madžar-
ske kulturne družbe in zastopnik madžar-
ske narodnostne skupine na Hrvaškem sta
objavila sledeči proglas:

Madžarska kulturna družba v neodvisni
hrvatski državi poziva vse Madžare na
Hrvaškem in zlasti vse člane madžarske
narodnostne skupine, naj izpolnijo svojo
vojaško dolžnost ter se takoj javijo vojaš-
kim oblastem. V velikanski borbi Evrope,
ki se bori proti boljševizmu in židovski plu-
tokraciji, morajo tudi naši ljudje na Hrvat-
škem kakor naši bratje na Madžarskem z
vso vnemo in vsem srcem ter z vsemi sred-
stvi stopiti v borbo ramo ob rami z ju-
naškimi vojaki iz Nemčije, Italije in zave-
znikih držav za bodočnost naše domovine
in nove Evrope, ki se ustvarja pod geni-
jalnim vodstvom Duceja in Hitlerja.

Švedski prostovoljci

Stockholm, 21. dec. s. Večerjaj se je iz-
krcalo v pristanišču 650 švedskih prostovo-
ljev švedskega ekspedicijskega zbora,
ki so bili poslani pred meseci na Finsko,
da se bore proti Sovjetski zvezi. Vrnili se
bo na fronto po bojišnih počitnicah.

Obsojeni bolgarski saboterji

Sofija, 21. dec. s. Vojaško sodišče je ob-
sodilo osem saboterjev, vsakega na 8 let
ječe zaradi sabotažnih dejanj v pristaniš-
ču Burgasa.

Popolna zasedba Hongkonga

Borbe pred poslednjimi britanskimi obrambnimi postojankami — Nad
100 angleških vojnih in trgovskih ladij blokiranih v Hongkongu, ki
ga je japonsko vojno brodovje popolnoma obkolilo

Tokio, 21. dec. (Domei). V Hongkongu
se nadaljujejo borbe pred poslednjimi britan-
skimi obrambnimi postojankami, ki so pod
silovitim ognjem japonskega topništva
in letalstva. Vojni poročevalec lista »Asahi«
poroča, da je treba popolne zasedbe
Hongkonga vsak čas pričakovati. Nadalje
javlja, da so japonske vojne ladje to britan-
sko kronsko kolono popolnoma obkolile,
tako da s prostora, ki meri približno
900 kvadratnih milj, ne more uiti nobena
britanska ladja, ki se nahaja v bližini
Hongkonga. Tudi britanskim topničarkam
in rušilem, ki so bili stacionirani v Hong-
kongu, je bil beg po tej japonski blokadi
onemogočen, dasi so te ladje poskušale
prebiti se v smeri proti Malaji. Večerjaj
so japonska letala z bombami uničila eno iz-
med britanskih topničark, dočim so dve
drugi, ki sta hoteli zbežati iz zaliva Shum-
shui, z bombami hudo poškodovani. V celo-
ti se v Hongkongu nahaja blokiranih nad
100 britanskih ladij vseh vrst, vojnih in
trgovskih. Ker jim je beg docela onemo-
gočen, so zapisane pogubi. Odkar so Jap-
ponci zasedli Kaulun, je bilo že nad pol-
ovico britanskih ladij v Hongkongu uni-
čenih od japonskega topništva oziroma letal-
stva.

Tokio, 21. dec. (Domei). Prestolniški listi
objavljajo v nedeljskih jutranjih izdajah
velike fotografske posnetke bojev za
Hongkong. V besedilih pod slikami pod-
črtavajo listi kočljivi položaj japonskih
vojaških operacij za izvajanje kontrole
nad hongkonskim otokom. Listi k temu
pripominjajo, da si Japonska armada na vse
načine prizadeva, da bi kolikor mogoče
obvarovala hongkonsko civilno prebival-
stvo pred vojnimi grozotami. To prizadevanje
japonskih oboroženih sil je tudi s slik
povsem jasno razvidno. Ena izmed
panoram Hongkonga, ki je bila posneta z
nasprotnega polotoka Kauluna, kaže mestni
del Victoria, ki se razteza vzdolž mor-
ske obale. Videti je, da so vsa poslopja tu
ostala nepoškodovana, dočim se hkrati z
zapadne mestne strani, kjer stoji večja
vojaški objekti, dvigajo proti nebu ogromni
stebri dima. Del mesta, kjer so bile
trgovine britanskih trgovcev, je bil po po-
škodovanju zaščitenih naprav docela po-
plavljen.

Hudi boji na Luzonu

Sajgon, 21. dec. s. Z Manille se doznava,
da divizija na Luzonu izredno hude borbe
letalstva in kopnih sil med izkrcanimi japo-
nskimi četami in ameriški garniziji, ki
je presenečena z napadom Japoncev vrgla
v borbo neregularne domače čete.

Singhaj, 21. dec. d. Po vseh, ki prihajajo
iz Manille, so Američani v borbo proti
Japoncem zaradi pomanjkanja lastnega vo-
jstva naščuvali celo domače filipinsko prebival-
stvo. Očividci prapovedujejo, da na-
stopa v južnem delu otoka Luzona na sto-
tine domačinov v borbah proti Japoncem in
da so domačini oboroženi edinele z noži,
imenovanimi »bolos« ter sulicami iz bambusa.
V tej primitivni opreči ženo Američani
Filipince proti najmodernejše oboroženim
Japoncem in jasno je, da imajo japonske
puške in strojnice med njimi bogato žetev.

Izguba Penana

Tokio, 21. dec. s. Glavni japonski gene-
rali štab poroča, da so japonske čete, ki
operirajo na Malajskem polotoku, dne 19.
decembra zvečer zasedle otok Penang in
prodirajo sedaj proti južnemu delu polotoka.

Hud udarec za Angleže

Buenos Aires, 21. dec. s. Iz New Yorka
poročajo: »New York Times« poroča iz
Londona, da so angleški krogi naravnost
presenečeni zaradi izgube otoka Penanga.
Izgubo smatrajo za težak udarec, kajti z
zasedbo tega otoka so Japonci dobili svoje
prvo važno oporišče v Indijskem oceanu.

Neznana usoda ameriškega oporišča Davao

Singhaj, 21. dec. d. Iz Manille poročajo,
da je vrhovno poveljništvo ameriških oboro-
ženih sil na Filipinih sporočilo, da od
kasnih nočnih ur v soboto filipinska pre-
stolnica Manilla nima več nobenih poročil
z ameriškega oporišča Davao. Popolnoma
neznano je, v kakšnem položaju se zdaj
nahaja to oporišče.

Japonske podmornice v bližini kalifornijske obale

Stockholm, 21. dec. d. Iz Washingtona
javljajo, da je ameriški kontraadmiral John
Greenlade, poveljnik 12. ameriškega mornari-
škega distrikta, večerjaj dospel v San
Francisco ter predstavnikom ameriškega
tiska izjavil, da japonske podmornice zdaj
operirajo tudi že v bližini kalifornijske obale.

Novi poveljniki ameriškega brodovja

Stockholm, 21. dec. d. Po poročilu, ki je
v soboto ponoči dospelo iz Washingtona,
je bilo v ameriškem mornariškem minis-
trstvu uradno objavljeno, da je bil za vrhovnega
poveljnika ameriškega atlantskega vojnega
brodovja imenovan kontraadmiral Ingersoll.
Kakor znano, je bil šef ameriškega atlant-

skega brodovja admiral Kimmel odstavljen
s svojega mesta zaradi katastrofe, ki so jo
Američani doživeli na Havajskem otočju.
Na njegovo mesto je bil sedaj imenovan
kontraadmiral Nimitz. Dosedajnji vrhovni
poveljnik ameriškega atlantskega brodovja
King je bil imenovan za vrhovnega povelj-
nika »ameriškega vojnega brodovja obeh
oceanov«. Admiral King bo v svojem novem
svo-stvu podrejen direktno mornariškemu
ministrstvu oziroma predsedniku Zedinje-
nih držav.

Ladijski promet v ameriških vodah samo podnevi

Stockholm, 21. dec. d. Iz Washingtona
javljajo, da so bile vse obale Zedinjenih
držav tako na atlantski, kakor tudi na pa-
cifični strani skupaj z vsemi pomorskimi lu-
kami razdeljene v tri obrambne pasove. V
te pasove spada ves ladijski promet pod
neposredno kontrolo ameriške vojne morna-
rice. V posebni objavi je bilo razglašeno,
da se bo v bodoče v teh obrambnih pasovih
smel civilni ladijski promet razvijati
edinele podnevi.

Kronski svet v Tokiju

Tokio, 21. dec. d. Večerjaj dopoldne se
je v cesarski palači v Tokiju pod predsed-
stvom Mikada sestal kronski svet, ki je
proučil in odobril razna politična vpraša-
nja in naloge. Kronskemu svetu so priso-
stvovali tudi ministrski predsednik gene-
ral Tojo, zunanji minister Togo, prosvetni
minister Hashida, prometni minister Tery-
ima, justični minister Iwamura in minis-
ter za socialno politiko Koizumi. Po končani
seji kronskega sveta se je s pristojnega
mesta izvedelo, da bo v nedeljo popolnoma
vlada izdala komunikate o neki važni diplo-
matski zadevi.

Gospodarski ukrepi v zasedenih pokrajinah

Tokio, 21. dec. d. Predstavnikom tiska je
predsednik Japonske banke večerjaj izjavil,
da mora Japonska storiti takoj vse potrebne
ukrepe za gospodarsko obvladavanje po-
krajini, ki so jih že zasedle japonske čete.
V ta namen je v prvi vrsti potrebna paci-
fikacija domačega prebivalstva, ki bo nato
prevrženo v gospodarsko proizvodnjo. Pred-
sednik Japonske banke je posebno naglasil,
da je okrepitev gospodarskega položaja Ja-
ponске za zmago v sedanjih vojni prav tako
potrebna, kakor vojaška sila, ako hoče Ja-
ponška slednjič obvladati ves obširni pro-
stor vzhodne Azije.

Pospeševanje pridobivanja umetnega petroleja na Japonskem

Tokio, 21. dec. (Domei). Navzlic temu, da
si je Japonska po uspešnem pohodu svojih
oboroženih sil na otok Borneo zagotovila
možnost oskrbe z naravnim petrolejem, se
je vendar japonska vlada odločila, da z na-
daljnimi ukrepi še bolj pospeši proizvodnjo
umetnega petroleja na domačih tleh.
Minister za trgovino in industrijo je v večer-
jaj objavljenim dekretom dočel, da se znatno
znižajo takse na umetno pridobljeni
petroleji. Za vsakih 1000 litrov iz premo-
gla proizvedenega umetnega petroleja na pod-

Zakaj se bori Japonska

Japonski tisk o pomenu sedanje vojne na Daljnem vzhodu
in ciljih Japonske, ki ne bo ostala na pol poti

Tokio, 21. dec. s. V zanimivem članku
o položaju piše list »Kokkumin« med drug-
im, da je Japonska pričela vojno, da bi se
osvobodila nevarnega izsiljevanja Ang-
lije in Amerike in popolnoma odstrani-
la politične, gospodarske in kulturne vplive
teh dveh držav. Zaradi tega Japonska
ne more obstati na poti, ki si jo je iz-
brala in se mora boriti za dosego popol-
ne zmage. Zadalji smo ameriški mornarici
najtežje izgube, toda to je bila samo epi-
zoda. Prava vojna se šele pričinja.

Tudi drugi listi pišejo v istem smislu.
»Yomiuri« piše, da so Zedinjene države
zaman spravile v tek propagandni stroj,
da bi prikazale narodom Japonsko kot
napadalno. Vsi vedo sedaj, kako so se
stvari razvijale in vedo prav dobro, da

Brzjavke vojakom v Rusiji

Rim, 21. dec. s. Dovoljeno je pošiljati
brzjavke vojakom italijanskega ekspedi-
cijskega zbora v Rusiji in njih oidaša s
katerega koli poštnega urada v kraljevini.

Zaščita vojaške tajnosti

Rim, 21. dec. s. Še vedno se dogaja, da
se odkrivajo v dopisih vojnim ujetnikom
nekatero vojaške tajnosti. Opozarja se, da
bodo vsi taki dopisi zaradi zaščite vojaške
tajnosti zaplenjeni.

Prepoved izvoza kave na Portugalskem

Lisabona, 21. dec. d. S poučene strani
javljajo, da je treba pričakovati, da bo
portugalska vlada v teku 48 ur prepove-

lago hidriranja se državna taksa zniža za 73
jenov, za vsakih 1000 litrov na drug način
pridobljenega umetnega petroleja za 70 je-
nov in za vsakih 1000 litrov umetnega pe-
toleja, dobljenega na osnovi destilacije pre-
moga pri nizki temperaturi, za 39 jenov.

Japonska ofenziva na Kitajskem

Singhaj, 21. dec. d. Iz Cungkinga so do-
spele vesti, da so Japonci pričeli splošno
ofenzivo v provinci Šansi. V nedeljo v
zgodnjih jutranjih urah se je iz Cungkinga
samo izvedelo, da so japonske čete prešle
v napad na vsej frontni dolžini; podrob-
nosti o razvoju ofenzive še manjkajo.

Zasedba Timorja

Tokio, 21. dec. (Domei). Na večerjajni
tiskovni konferenci je pooblaščen zastop-
nik japonskega informacijskega urada Hori
na razna vprašanja glede okupacije portu-
galskega otoka Timorja po avstralskih in
holandsko-indijskih četah izjavil, da Jap-
onska upa, da zaradi tega ne bodo skaljeni
dobri odnosi, ki vladajo med Japonsko
in Portugalsko, ter je hkrati izrazil upanje,
da bo portugalski vladi uspelo po poti di-
plomatskih pogajanj doseči umik avstrals-
skih čet s Timorja.

Sovjetska ladja pod japonsko zaščito

Tokio, 21. dec. (Domei). Japonska obla-
stava v Kaulunu so vzela v svoje varstvo
posadko nekoga sovjetskega parnika, kato-
rega imena pa zaenkrat ne objavljajo. Sov-
jetski parnik je najprvo iskal zavetja v
Hongkongu, toda britanska oblastva mu n-
so dovolila, da bi se smel zasidрати v hong-
konski luki. Ko se sovjetska ladja ni takoj
odzvala britanski prepovedi, je pričelo britan-
sko topništvo streljati na ladjo. Dva
sovjetska mornarja sta bila ubita. Pred top-
niškimi ognjem je sovjetska ladja nato po-
begnila v Kaulun, kjer so ji japonska obla-
stava dovolila pribelžitišče in sprejela ladij-
sko posadko pod svojo zaščito.

Angleži potopili portugalsko ladjo

Lisabona, 21. dec. s. V tukajšnjih morna-
riških krogih trdijo, da so Angleži potopili
portugalski parnik »Cassequele«. To se zdi
zelo verjetno posebno danes, ko je Anglija
izvedla nedopustno dejanje napada na por-
tugalsko dominjansko ozemlje. »Cassequele«
je prevažal vojske in vojni material.

Španija zastopa japonske interese v Ameriki

Madrid, 21. dec. s. Kakor se doznava,
bo Španija prevzela zaščito japonskih in-
teresov v Zedinjenih državah in v Ka-
nadi.

Bolgarija in Turčija

Sofija, 21. dec. s. Turčija se bo udele-
žila mednarodnega sejma v Plovdivu, ki
bo v aprilu leta 1942. Bolgarija pa se
udeležila mednarodnega sejma v Smirni,
ki bo v avgustu 1942. S tem bosta ti dve
državi prvič sodelovali pri vselejmskih
prireditvi v obeh državah.

je bila Japonska postavljena s hrbtom ob
zid in da je morala seči po orožju, da
brani svoj obstoj. Glede zasedbe otoka
Timorja po avstralskih četah je izjavil
zastopnik vlade na konferenci tiska, da je
mizerno podtikovanje londonske vlade, ki
je izjavila, da je Anglija zasedla otok,
da bi preprečila njegov padec v japon-
ske roke, brez sleherne podlage. Jap-
onska ni nikoli mislila na izvedbo takega
nasilnega dejanja v škodo portugalske
kolonije. Njene pomorske sile so se dr-
žale vedno oddaljene od Timorja in pri-
vito so Angleži izkoristili, da so se pola-
stili otoka države, kateri so izražali že
nedavno svoje prijateljske simpatije. To-
da zdaj je znano, koliko so vredne besede
in obljube ter obveze Angležev.

Letos pa brez zlata nedelje

Ljubljana, 21. decembra
K božičnemu razpoloženju, ki polagoma lega na mesto, bi očitno tudi narava rada prispelava nekaj malega, saj si božičnih praznikov in svetonocne idile pač skoraj ni mogoče predstavljati brez bele snežne odeje.

Prgišče snega

V soboto popoldne je začela veti ostra, mrzla burja, da je brilo okoli ušes in so si ljudje začeli vihalj ovratnike in da je brliko tulilo okrog ovtrogov. Že takrat so se v vetru javljale posamezne snežinke, zvečer pa se je iz ozračja, ki je že dopoldne ponujalo dež, polagoma začelo snežiti. Sneg sicer ni bil gost in tudi ni dolgo trajal, vendar ga je toliko padlo, da so bile zjutraj ulice in strehe pobeljene. S tanko plastjo snega, ki je padla se je v skromni meri stopnjevalo predbožično nastrojenje, ki v času vojne treštednjega, racionirnega gospodarstva ne nudi toliko obetov kakor druge čase. Izložbe so na vendar tudi letos razkošno obložene z vsem mogočim lepim in dobrim, kar utegne razveseliti otroško srce. Po domovih ima zlasti mladina čez glavo dela s pripravljanim jaskič, ki jih letos najbrž ne bo manjkalo v nobeni hiši kjer je količjak blagostanja doma. Na Kongresnem trgu pa polagoma poteka kupčija z božičnimi drevesci, ki pa so jih okoliški kmetje letos uvozili mnogo manj kakor prejšnja leta. Kakor je upadla ponudba, pa se je zmanjšalo tudi povpraševanje. Nikoli še nismo tako očitno opazili, da božično drevesce, ta nekoč priljubljena navada, ki se je k nam priselila s severa, polagoma prihaja iz mode.

Zlata nedelja je izostala

Včasih so zadnji nedeljo pred praznikom rojstva imenovali zlato nedeljo. Trgovine so bile na ta dan odprte, da so si ljudje še v zadnjem trenutku lahko nakupili, česar so želeli bodisi zase, bodisi za darove svojim dragim. Vrvež po trgovinah je bil zmerom zelo živahen, v mesto je prihajalo tedaj tudi mnogo kupcev z dežele. Odkar je vojna zajela svet, pa smo opazili, kako je sijaj tega svojevrstnega praznika polagoma, a vzdržema bledel. Med darili, ki so se poklanjala za božič, so zmerom zavzemali važno mesto praktični predmeti, ki pa so danes po večini racionirani, tako da si jih more vsako nabaviti le za lastno potrebo. Kakor je vojna to drugod že pred leti uveljavila, se je danes tudi pri nas začela nova praksa in so trgovine ostale zaprte — Kljub temu, da je prodaja vseh važnejših življenjskih potrebščin racionirana, pa je vendar ostalo še nekaj dobrot, ki si jih prijatelji in znanci brez pridržka lahko poklanjajo za praznike. Tisti, ki vedo ceniti pozemsko užitek, radi segajo po steklenicah izbrane vina, s katerim je Italija dobobra založila naš trg. V slojih, ki jim kulturno izživljanje ni tuje, pa se poklanjajo zlasti knjižna darila — dela slovenskih pisateljev. V knjigarnah je zato vse predbožično dni precej živahen promet.

Uspeh dveh razstav

Pa tudi sicer je kulturna kronika vsake nedelje dovolj bogata. Mnogi ljubiteljev likovnih umetnosti so tudi danes pohitele v razstavne prostore Obersnelove galerije in Jakopičevega paviljona. Pri Obersnelu polagoma prihaja k zaključku razstava mojstrov-impresionistov Jakopiča, Jame, Sternena in Vesela. V Jakopičevem paviljonu pa vzbuja pozornost razstava slikarske trojčice Debenjak-Jakac-Mihelič. Že dolgo ni bilo sezona, ki bi nam prinesla toliko umetniških privedev kakor letos. Razstave so si kar druga za drugo podajale roke, a videti je bilo, da je veliko število prireditelj samo izraz žive potrebe v občinstvu, ki jo je prinesel čas. Razstave so bile zmerom dobro obiskane, med obiskovalci pa je bilo tudi precej resnih in interesov za razstavljena dela. Ljudje so pač prišli do spoznanja, da je umetnina zlasti v času velikih svetovnih dogodkov, ko se tako naglo menjujejo materialne vrednote, najboljša nalozba kapitala. Obe razstavi, ki sta dosegli velik uspeh, bosta odprti samo do božičnega praznika, zato naj se ljudje podvzajo z obiskom. — Živahno pa je bilo večeraj in danes tudi v obeh gledališčih in pa v Veselem teatru, kjer je bila v soboto zvečer premiera novega božičnega programa. O tem poročamo posebej.

Božični program v Veselem teatru

V soboto zvečer je bila v Veselem teatru premiera dvanajstega programa, ki mu zadržna točka z božičnim motivom daje značaj božičnega programa. Uvaja ga skeč »Alimentis«, v katerem se pred sodiščem pretresa zamotana zadeva z nezakonitimi otrokom preleške kuharice in se po raznih smešnih zapletljivih izpremenah v nepričakovani happy end. V ospredju dogajanja sta gdč. Kovčeva kot kuharica in g. Pavle Kovič kot ljubljanski čevljar; zlasti slednji priponore s svojimi priznanimi komičnimi odlikami tej igri do polnega učinka. V ostalih vlogah nastopajo ga. Verdonikova, g. Verdonik in g. Potušek. Gdč. Sernčeva in g. Janovski sta udeležena v uspešnih akrobatskih nastopih, prikazujočih dvojico sonnabulova, ki se znajdetja na strehi. Gdč. Kovčeva nastopa v posebni točki kot radijska pevka, g. Podkrajšek pa vzbuja obilo smeha kot mož, ki je nenadno izgubil spomin — in ki se v zadregu pred svojo boljšo polovico tako temeljito zaveša da pobegne. Prav tako nastopa g. Podkrajšek s kpletom o mitologiji. »Čebelarjevi spomin« so malce sentimentalna, malce komična točka, v kateri obuja stari čebelar (g. Pavle Kovič) spomine na mlada leta, pri čemer ob sodelovanju gdč. Sernčeve in Kovčeve in g. Verdonika ožive podoba na čebelnjaku in vse se konča s poveličanjem vnuka, ki bo nadaljeval življenje svojega deda. Skeč »Božična prikazuje sodobno rodbino v hlevu. Z najdenčkom na slami in kaže dobrega policaja, slaščičarja in hišnega posestnika ki prihajajo kakor trije kralji, da razveselijo božični stromahe dvojice, ki je rešila tujega otroka. Nekoliko božične pozije in malo bridke življenjske stvarnosti je prepleteno z nekoliko skromne komike. V teh prizorih nastopajo gdč. Kovčeva in g. Kovič, Verdonik, Podkrajšek in Potušek.

Kakor prejšnje, je tudi dvanajsta premiera dobro obiskana in je vzbujala živahno zanimanje in mnogo smeha. Sodejajo kakor vedno Adamčev jazz.

Vrnite 650 lir!

Kronika nesreč in podobnih dogodkov je danes prazna. Na kriminalnem oddelku policijske uprave, na reševalni postaji in v sprejemnem uradu splošne bolnice so imeli danes mir. V našem uredništvu pa se je zgledil radiotehnik g. Stanislav Oblak, ki nas je naprosil intervencije v nevsčani zadevi, o kateri iskreno želimo, da bi se poravnala brez zadržbe. G. Oblak je večeraj popoldne v delavnici tvrdke Radio Dobrolet za trenutek položil na mizo znesek 700 lir, ki ga je bil kasiral za neko drugo tvrdko. Medtem je prišel v lokal dobro znan gospod, ki je izkoristil ugodno priliko, s kupčja vzel bankovcev za 650 lir in odšel. Radi verjamemo, da je to storil v stiski, vendar bi bil g. Oblak se v večji stiski, ker denar ni njegov in bi vračilo moral kriti iz svojega zasužnja, s katerim preživlja družino. Zato pozivamo gospoda, naj v teku 24 ur vrne denar na naslov: g. Stanislav Oblak, radiotehnik, Vič, Nenoška ul. 28. da se izogne neprijetnim posledicam.

Drž. upokojencem, ki so se priselili v Ljubljano

Društvo državnih in saunopravnih upokojencev v Ljubljani vabi vse državne upo-

42. in 43. seznam kočevskih optantov

42. seznam kočevskih optantov (Službeni list 13. dec.) navaja naslednjih 197 oseb (v oklepajih starost in rojstni kraj):

OBCINA ČRMOSNJE
Blazevci: Pavše Andrej (3), Jožefa roj. Kump (32), Stefanija (13), Berta (12), Viljem (11), Roza (8), Andrej (6), Ernestina (4), Rudolf (1); Swaschnig Matija (47), Elizabeta roj. Kump (45), Matija (19), Frida (17), Ana (16), Jožef (14), Franc (11), Alojz (8), Ida (3), Adolf (1 mes.), Olga (21); Hribar por. Schöber Terezija (65), Drandolj, Schimz Jožef (13), Mali Rigelj (1); Matija roj. Schöber (41); Schöber Franc (22); Schöber Albert (30), Angela roj. Purbert (38); Matija (4); Pausche Franc (78); Silanz Jožef (38), Ples, Rozalija roj. Pausche (37), Janez (9), Berta (8).

Ples: Mausser Bernhard (44), Poljane, Anton (2), Adolf (4 mes.); Patschauer Rozalija roj. Grill (39), Jožef (5), Helmut (2), Franc (9 mes.); Jožefa roj. Mausser (76); Silanz Matija (63), Elizabeta (20); Hutter Rozalija (47); Stalzer por. Widmer Jožef (62); Hutter Viljem (14); Jožef (41); Kump Andrej (8); Matija roj. Thellian (25), Jožef (11), Janez (8), Ervin (4); Hutter Janez (42), Pavla roj. Mausser Berta (14), Adolf (13), Roza (11), Frida (10), Ema (7), Janez (6), Rozalija roj. Schöber (83); Butsch por. Kdžaj Matija (45), Henrik (19), Jožef (17), stanujoč v Judenbräu, Olga (15), Alojzja (15).

Komarna vas: Luscher Avgust (45), Stale, Kristina roj. Schmuck (35), Julijana (15), Erich (13), Albert (10) Albina (7); Sterbenz Viljem (24), Andrej (65); Schmuck Matija (42), Matija roj. Rötzel (34), Matija (14), Julij (12), Adolf (3), Feliks (28), Franc (76); Schmuck Matija (94), Matija roj. Matzelle (80); Schmuck Janez (44), Elizabeta roj. Meditz (43), Albert (19), Janez (17), Avgust (11); Grill Andrej (40), Matija roj. Krišche (39), Frida (13), Julijana (12), Amalia (10), Matija (7), Franc (7), Albin (1), Janez (2 mes.), Matija (74); Matzelle Matija (69), Ide (21), Matija (62), Kristina (19); Rötzel Matija (52), Matija roj. Mausser (40), Elizabeta (18), Frida (16), Rudolf (14), Zolli (2), Janez (39), Matija (23), Draždolj; Luscher Janez (23, Skrijl); Rötzel Henrik (22); Luscher Avgust (38), Stale, Roza roj. Schmuck (32), Justina (14), Hilda (12), Alfred (11); Patschauer Janez (31), Pavla roj. Krišche (30), Olga (2), Kristina (19), Tonia (28); Rötzel Janez (30), Andrej (67), Veronika roj. Schmuck (62), Veronika (20), Albin (18); Schmuck Stanislav (74), Travniki, Matija roj. Grill (75); Patschauer Josefina (34); Matzelle por. Krišche Rozalija (28), Ana (9), Jožef (7), Edlstraud (4), Konrad (1); Krišche Rozalija roj. Grill (70); Patschauer Matija (37), Cecilija roj. Grill (37); Matčin Ludovik (63), Matija roj. Schmuck (59), Ivana (19), Adelbert (28); Matčin por. Wittne Ivana (34); Matčin Matija (1); Matčin (39), Matija (29), Draždolj, Schlatt (27); Schlatt Jožef (3); Rätzel Janez (46), Rozalija roj. Schmuck (42), Franc (20), Albin (16), Veronika (11), Olga (6); Matzelle Matija (39), Rozalija roj. Schmuck (41); Stefanija (13), Alfred (9), Ernestina (43); Elizabeta roj. Matzelle (37); Patschauer Franc (61), Matilda roj. Schmuck (64), Franc (26). Nova gor.: Hutter Matija (66).

OBCINA KOČEVSKA REKA
Kočevska Reka: Zekelj Jožef (60), Miska, Magdalena roj. Grill (60); Woldin Franca (23); Raek Peter (42), Stoppel por. Hutter Matija (71); Meditz Karel (19); Grünwitsch por. Bessall Ana (42), Gotovina Juran Franc (41), Preitelj, Matija roj. Wittne (29), Franc (8), Jožef (6), Albina (5), Adolf (2 mes.); Wittne Ana (15), Morava: Kull Janez (58), Matija (42), Ana (19), Matija (17), Janez (12), Lena (4), Handl (1); Wisnerovi Alojzij (52), Koč, Reka: Dolnja Briga: Jonke Matija (47).

OBCINA MOZELJ
Spodnji Mozelj: Troje Konrad (50, Komarna vas), Helena roj. Bachmayer (40), Albina (19), Irma (17), Robert (11), Matija (8). Obcina Stari log: Polom: Patsche Janez (85, Seč), Uršula roj. Matzelle (42). Obcina Kočevje-mesto: Müller Franc (52, Pirano).

43. seznam kočevskih optantov (Sl. list. 13. dec.) navaja naslednjih 181 oseb (v oklepajih starost in rojstni kraj):

OBCINA ČRMOSNJE
Srednja vas: Sterbenz por. Mausser Alojzja (48), Janez (17); Rom Pavel (64, Maslje), Josefina roj. Stalzer (69); Mausser Ferdinand (42), Stara žaga, Matija roj. Krišche (47), Janez (39), Albin (17), Matija (14); Matzelle por. Hutter Matilda (46), Gaber, Olga (20), Stefanija (19), Avgust (16), Matija (11), Vilma (5); Sterbenz Julij (32), Matija roj. Troje (58), Franc (19); Troje Matija (65); Šemila Alojz (37), Obič, Matija roj. Maschner (34); Jaksche Albert (30); Matzelle Rudolf (35, Amerika), Karla roj. Bruchte (33, Dunaj), Leopold (2); Patschauer Janez (61, Novi tabor), Matija roj. Hönigmann (52), Ferdinand (19), Rudolf (17), Matija (15), Janez (12), Ivana (27), Albert (21); Matzelle Franc (53, Poljane); Jakitsch Avgust (48), Rozalija roj. Schöber (41), Rudolf (22), Matija (18), Kristina (16), Adolf (13), Olga (13), Janez (3); Rauch Jožef (28, Aselice), Dominik (60), Rudolf (18), Adolf (18), Matija (22); M'usse Janez (51, Stara žaga), Alojzja roj. Troje (55), Konrad (15); Schmuck Franc (48, Stale), Ivana roj. Bukowitz (44), Priderik (20), Matija (18), Elizabeta (16), Hilda (2), Rihard (11); Brezer Jožef (30), Cornija Vranopolj, Matija roj. Matzelle (31); Hutter Franc (26, Pies); Elizabeta roj. Matzelle (21), Franc (5 mes.); Luscher Avgust (39, Topli vrh), Franciska roj. Grill (34), Albina (14), Ana (11), Matija (10), Julij (18), Avgust (6), Franc (1); Grill Josefina (74, Bredje); Gole Alojzij (42), Matija roj. Buchte (37), Janez (8), Ewald (5), Franc (3); Janko por. Tscherne (60, Stoptiče); Rom Franc (54, Bistrina), Ana roj. Senica (44), Ana Matija (5), Kristina (3); Patschauer Jožef (23); Ampitsch Josefina (68); Rus Franc (21), Rozina (19); Gole Franc (87), Male Poljane, Josefina roj. Tscherne (77); Patschauer Rudolf (39, Stara žaga), Elizabeta roj. Mausser (34), Doroteja (15), Albin (13), Zofija (10), Rihard (9).

Travniki dol: Agnitsch por. Matzelle Matija (83, Laze); Krišche Janez (44), Elizabeta roj. Kump (42), Franc (16), Jožef (14), Matija (11); Šemila Jožef (39), Zofija roj. Schuscheritsch (37), Franc (18), Rudolf (12), Roman (7), Andrej (89); Schmuck Matija (36), Matija roj. Brinkelle (30), Ernestina (2); Waltraud (6 mes.), Veronika roj. Krišche (57); Mausser Jakob (83), Laze, Uršula roj. Kasper (68); Albert (83); Hribar Jožef (35, Račona), Rozalija roj. Rauch

kojene, upokojenke in vdove, ki so se zaradi vojnih dogodkov priselili na področje Ljubljanske pokrajine in vložili prošnje za zapleteno prejemanje pokojninskih prejemkov, pa še niso rešene oziroma od finančne ali železniške direkcije — do poznejše načelne rešitve — začasno zavržene, da se zglašijo v delavnici med 10. in 12. uro dopoldne v društveni pisarni, Wolfova ulica št. 10, dvorišni trakt, 2. nadstropje.

Kdor ne more osebno priti, naj pošlje pisмено naslednje podatke: rodbinsko in rojstno ime, zvanje, samski ali poročen (vdovec), prejšnje (pred priselitvijo) in sedanje bivališče (ulica, hišna številka), rojstno leto in kraj, kam je pristojen, kdaj je bila predložena prošnja za zapleteno izplačevanje pokojnine in kam: ali na Visoki Komisarijat, oziroma na finančno ali železniško direkcijo. Zadeva je važna.

„Junaštvo“ partizanov

Ljubljana, 21. decembra
V Begunjah so se dne 18. decembra zvečer pojavili v hiši 31-letnega trgovca Loda Medena trije maskirani možje ter proti njemu izstrelili devet revolverskih strel. Medena so hudo ranili na rokah, na sponjnjem delu telesa pa je bil nevarno zadet tudi 13-letni Janko Prezelič, ki je bil slučajno pri Medenu. Ko so odvzeli denar, so se banditi oddaljili.

Za to novo banditsko dejanje se moramo Slovenci zahvaliti svojim rojakom partizanom.

(63), Ciril (21); Brodgesell Henrik (44); Kobe por. Stalzer Jera (84, Mali Rigelj); Mausser Jožef (46), Berta roj. Buchte (37), Leopold (17), Rudolf (15), Jožef (13), Arnold (11), Ernestina (8), Herbert (5), Franc (76).

Gorja Srednja vas: Juran Franc (31); Luscher Veronika (62, Blazevci); Kump por. Patschauer Antonija (69, Laze); Matzelle Franc (66), Rudolf (23); König Veronika (42), Jožef (20), Karel (14), Rihard (7), Olga (4); Patschauer Ferdinand (59), Matija roj. Pausche (51); Pausche Matija (15, Blazevci); Meditz Miklavž (68, Blazevci); Matzelle Josefina (42, Komarna vas), Matija (18), Janez (15), Jožef (5); Juran Adolf (26); Matzelle Henrik (21).

Seč: Juran Janez (78), Franc (44, Amerika), Gilaberta roj. Höfeler (44), Franc (21), Janez (19), Rudolf (17), Hilda (10), Ida (8); Schöber por. Patschauer Matija (59, Laze); Patschauer por. Patschauer Elizabeta (29); Zbarkar Matija (29, Dunaj), Ana (22), Franc (33), Matija roj. Höfeler (58), Justina (18), Kristina (20), bivačnja v Nemčiji; Zbarkar Erich (37), Elizabeta roj. Schmuck (30), Amalija (9), Berta (5), Olga (4), Matija (1); Patschauer Franc (27), Matija roj. Patschauer (22); Stritzel Janez (38, Rodine), Ana roj. Božič (38), Josefina (11), Matija (8), Janez (2); Juran por. Murn Elizabeta (38, Amerika), Zofija (12), Janez (10), Olga (8); Juran Karel (5 mes.).

Upniki navedenih oseb morajo do 27. t. m. priložiti svoje terjatve Pobotnemu uradu za dolgove in terjatve, Ljubljana, Rimski trg.

Naše gledališče

DRAMA

Ponedeljek, 22. decembra: zaprto.
Torek, 23. decembra: ob 17. uri Hamlet.
Red B.

Sreda, 24. decembra: zaprto.
Izredni uspeh je doživela letošnja nova uprizoritev Shakespearov tragedije »Hamlet« z Janom v naslovni vlogi, v prevodu posnika O. Župančiča, v režiji dr. Krefta in inscenaciji inž. Franza in z Žebrotovo sceno glasbo. Namovo zasode vloge so dale tako posameznikom, kakor celokupnemu ansamblu priložnost, da dokaže novo stopnjo svoje umetniške zmogljivosti.

Mladinske predstave v Drami. O božičnih praznikih bo uprizorila Drama dve mladinski predstavi in sicer: v četrtek 25. t. m. na božič ob pol 11. Goljivo zabavno igrano »Princeza in pastirček«, ki je primerna za naše najmlajše, pa tudi za odraslejšo mladino, na Stefanovo pa bodo ponovili Goljivo poistično pravljico »Petkove poslednje sanje«. Za obe predstavi bodo veljale znižane cene. »Petkove poslednje sanje« se bodo pričele ob 14. Zelo primerno božično darilo za malčke so vstopnice k tem predstavam.

OPERA

Ponedeljek, 22. decembra: zaprto.
Torek, 23. decembra: ob 17. »Prodana nevesta«. Red Certek.
Sreda, 24. decembra: zaprto.

Abonente reda Četrteke opozarjamo, da jim bo nadoknadena uprizoritev, ki je izpadla zaradi bolelosti Heybalove pretekli četrtek, izjemoma v torek 23. t. m. ob 17. Peli bodo Smetanovo komično opero »Prodana nevesta« z Vidaličevjo v naslovni vlogi, pri Francucom, Bettomem in Banovcem v glavnih partijah. Dirigent D. Zebre, režiser C. Debevec, koreograf inž. Golovin.

Opera pripravila uprizoritev Heubergerjeve opere »Ples v operki« pod muzikalnim vodstvom dirigenta D. Zebreta in v režiji E. Freilha. Sodelovali bodo: Zupan, P. Juvanova, Sladojevič, M. Sancin, Polajnarjeva, B. Sancin, Barbičeva, Poličeva in Jelnikar. Uprizoritev je predvidena v začetku januarja.

O praznikih bo uprizorila Opera mladinsko igrano Frana Lipaha »Desetnica« z Barbičevjo v naslovni vlogi. Ta nova mladinska predstava je posneta po narodnem motivu, ki je znan iz pesmi »Desetnica«. Glasbo je komponiral J. Gregorc. Dejanje pekače usoda desete kraljeve hčere, ki mora po svetu, a reši v berača zakletega kraljeviča. — Opozarjamo na znižane cene!

Iz Srbije

Mirne božične praznike in srečno blagoslovljeno novo leto želijo družine in posamezniki:
Iz Brusa: dr. Obersnel Maks, dr. Vrečer Ivo, Domnik Karol, Kalinič Jože, Kompare Stane, Mulej Valentin, Otović Marko, Pernuš Leopold, Pogacar Karolina, Potočnik Blaž, Skrt Antom, Šoba Josip, Vrežec Milan, Bergant Albert in Hočvar Alojz; iz Zlatibora: Hrvatinić Henrik, Jeglič Amalija, Albina in Leopoldina, Jenko Miloš in Grlic Franc; iz Dubce: Ažman Adolf, Česenj Josip, Debeljak Leopold, Dežman Ana, Dolenc Luka, Mežla Alojzij, Rebolj Stane, Slab Jakob in Zebre Valentin; iz Lepenja: Dolinar Franc, Kavčič Franc, Štefe Janko, Volušnik Pavel, Vovk Ivan in Kroutzer Mako.

Važni sklepi zakonodajnih odborov Zbornice Fašijev in Korporacij

Rim, 21. dec. a. Zbornica Fašijev in Korporacij je imela več sej zakonodajnih odborov. Zakonodajni odbor komisije je na nedeljo vzgojo je obširno proučil in odobrila dva zakonska načrta. Prvi se tiče nedržavnih šol in državnih izpitov, drugi pa šol za specializiranje v medicini in kirurgiji. Komisija je nadalje odobrila ukrep o oprostitvi školskih taks za slovenske dijake in za dijake z dalmatinskega ozemlja. Komisija za trgovsko izmenjavo in za carinsko zakonodajo je odobrila štiri zakonske načrte, glede carinskega postopka za blago z Jonskih otokov in za blago grškega izvora. Še jo je imela tudi zakonodajna komisija Obo-roženih Sil, in je odobrila razne odredbe, med njimi odredbo o novčanju oficirjev za javno varnost v toku sedanje vojne. Odobreni so bili tudi razni ukrepi, s katerimi se ureja napredovanje oficirjev in podoficirjev Kr. mornarice in letalstva.

Zasluge izvidniškega letalstva

Manj vidno izvidniško letalstvo vrši izredno koristno službo

Rim, 21. dec. s. Tisk je že večkrat poročal o stalnem, toja manj vidnem delovanju našega izvidniškega letalstva, ki izredno koristi italijanskim oboroženim silam, ki operirajo na nebu, ne zemlji, na kopnem in na morju. Izvidniki, ki niso obdani s slavo, kakršne so deležni lovci in bombniki, opravljajo svojo nalogo samimi ter se odpravljajo na daljne izvidniške polete ter zbirajo poročila ob največji nevarnosti za svoje življenje.

Dne 13. decembra zjutraj je neko izvidniško letalo samo odletelo z nekega oporišča ter se napotilo na srednje Sredozemlje, ki je bilo še zakrito z meglo. Opazilo je dva angleška lovca tipa Spitfire, ki sta se takoj vrgla na izvidniško letalo, zavedajoč se svoje premoči. Naši so borbo sprejeli vsak je bil na svojem mestu pri svojem orožju, toda eno sovražno letalo je bilo večkrat zadeto ter je izgubilo v valovih. Drugo letalo pa je bilo tudi poškodovano in se je oddaljilo. Izvidniško letalo s poročnikom Marego in narednikom Cerinjem, opazovalcem poročnikom Pozzano in mehaniki Sergom,

Maggom in Baressijem je nato nadaljevalo svoje delo izvidništva in se je ne-poškodovano vrnilo na svoje oporišče.

Dne 18. decembra se je borilo pet sovražnih letal proti enemu našemu izvidniškemu južno od sicilske obale. V sovražni skupini so bila tri letala vrste »Wellington« in dve letali vrste »Gloster«. Eno izmed teh letal je napadlo naše letalo, toda je bilo zadeto in je strmoglavilo v morje. Ostala štiri sovražna letala so se nato rate obrnila in se porazgubila za oblaki. Izvidniško letalo je nadaljevalo svojo pot. Ko je letelo precej nizko nad morjem, je opazilo sovražno letalo vrste »Bristol-Blenheims«, toda izvidniško letalo je pričelo streljati in angleško letalo je opustilo borbo. Naše letalo je križarilo naprej popolnoma nepoškodovano do libijskih vod ter se je vrnilo na oporišče s svojo junaško posadko, ki so jo tvorili pilot podporočnik Germani, višji narednik Alonzo, opazovalec Beotti in mehaniki Ariano, Levantino in letalec Di Paula.

Zbiranje toplih oblačil v Nemčiji za vojake na vzhodni fronti

Göbbelsov poziv nemškemu narodu po radiu

Berlin, 21. dec. s. Mogočno in prepričljivo besedo ministra Göbbelsa, ki jo je naslovil s toplim pozivom nemškemu narodu, naj prispeva kar največ pri pošiljanju božičnih darov vojakom na fronto, so sprejeli vsi sloji nemškega naroda z zadovoljstvom in živim zanimanjem. Göbbelsov govor so prenašale vse nemške radijske postaje. Dr. Göbbels je omenil v glavnem velikansko delo, ki so ga opravile nemške oborožene sile v dveh in pol leta vojne, ko so dosegle odlične zmage, s katerimi so prodrle do najbolj oddaljenih meja Evrope. Nemški narod mora biti vedno hvalježen tem svojim hrabrim sinovom spriču trdosti vojne, ki so jo vodili na obširni vzhodni fronti od Severnega do Črnega morja. Vsi, ki žive v domovini, se morajo čutili moralno obvezane in poslati prispevke svoje hvaljeznosti tem vojakom za Božič. Kakor voljaki za ceno velikih žrtev pomagajo domovini, da bi bila vedno večja in bolj svobodna, tako mora narod prispevati in olajšati napore teh borcev, ki se morajo boriti celo v polarnem ozemlju. Vremenске nepravilice ne zaustavljajo njih zmagoslavnega pohoda, toda naravno je, da potrebujejo vse, kar je potrebno za življenje v tako neugodnih predelih. Dr. Göbbels je pozval vse, naj pošljejo vojakom voliena oblačila, ožje, krzno, kavčice, gašole itd., to je vse, s čimer razpolagajo doma in kar lahko pogrešajo, da dajo resničen delež k naporom nemške

vlade, ki hoče zagotoviti borcem razne udobnosti. Od 27. decembra t. l. do 4. januarja prihodnjega leta bodo narodni socialisti pobirali v vseh hišah vse, to kar bodo državljanji prostovoljno podarili. Duh požrtvovalnosti in velikodušnosti, ki se bo ob tej priliki pokazal, bo novo potrdilo solidarnosti, ki se je nedavno izkazala o priliki zbiranja gramofonov in gramofonskih plošč, ki jih je domovinar podarila fronti. Pred zaključkom svojega radijskega govora je dr. Göbbels spomnil, da mu je sam Hitler poveljal naloge, naj izda ta poziv narodu. Odziv nemškega naroda bo obenem izraz njegove volje do zmage v borbi za svoje bodočnost.

Objave

Združenje brivcev, frizerjev in kozmetikov v Ljubljani obvešča cenjeno občinstvo, kakor tudi članstvo na podlagi navedbe Visokega Komisariata o odpiranju in zaprtosti predmetnih obratovalec ter določil kolektivne pogodbe sledeče: 1. v sredo (dan pred božičem) 24. decembra se obratuje nepretorgoma od 7.30 do 17., torej brez opoldanske odmora, kar naj cenjeno občinstvo upošteva. 2. V četrtek (božič) 25. decembra se ne obratuje. 3. V petek (sv. Stefan) dne 26. decembra se obratuje normalno ves dan. 4. V nedeljo 28. decembra se obratuje od 8. do 12. dopoldne. 5. V četrtek (novo leto) 1. januarja 1942 se ne obratuje. (—)

SPORT

Statistike so zdaj v modi

Pregled najboljših 10 atletov iz Italije, Nemčije in Madžarske

Ob zaključku vsakega koledarskega leta, posebno pa še letošnjega, ko se tudi sportno življenje niti pri najbolj vztrajnih narodih kljub najboljšim vojni ne more razvijati v prejšnjem obsegu, so razne statistike in pregledi najboljših in najboljših med sportniki vsake vrste prišle še posebno v modo. Med raznimi taksnimi seznamami iz atletske sportne panoge smo zdaj zasledili še enega, ki je sestavljen po prav posebnih vidkih, in sicer z upoštevanjem najboljših desetih atletov v Nemčiji, Italiji in Madžarski.
--

Na podlagi finskih tabel je prišel sestavljalce tega pregleda 10 najboljših moči iz omenjenih držav do rezultata, da bi v tej sestavi dobila Nemčija 10.478, Italija 10.343, Madžarska pa 10.211 točk. Ta ocena je prav za prav tudi v skladu z izidi mednarodnih srečanj, ki so jih mogle omenjene reprezentance organizirati v minulih sezonah. Dejansko je Nemčija premagala Italijo v Bologni prav tesno, Italija pa je obdržala premoč nad Madžarsko v Budimpešti.

Točke za Italijo so v tem skupnem številu prinesli trije metaci diska, trije sprinterji, dva srednjeprogosa (na 800 m), 1 tekač na 1100 m z zaprekami in 1 dolgoprogosa na 5000 m. Ugotovljeno je, da imata Italija in Nemčija po disciplinah enako število zastopnikov, vendar je prišla Nemčija do prvga mesta predvsem po zaslugi svojih metalcev kladiva, Madžarska pa si je največ opomaga s svojimi teka

„Naše srce je koker malin...“

Med deli, ki so letos na sporedu naše Drame, je komedija Milana Deržića »Boter Andraž« delčica pri občinstvu posebno živega zanimanja. Delo je prof. Mirko Rupel večje pretilil v jezik Janeza Svetokriškega, iz čigar spisov je prevod obogatil tudi z nekaterimi izbranimi sentencami, zrežiral pa ga je inž. arh. Bojan Stupica. Naslednji odlomki iz prevoda pričajo, da tudi dobra komedija vsak čas govori iz življenja za življenje.

Barbara o dekletih

Ah Bug se smili, kakušne so dandanašnje dekletke! Koker de bi bile stvarjene nikar iz moškega rebra, ampak iz pasjiga gobca, zekaj družiga ne deljajo, ampak tulijo, lajejo, ujedajo in ugrizajo koker en usteki pes. Ali so stvarjene iz oslove kosti, zekaj su tako lene in zanikarne, de nikoli za obenu delju ne primejo, cilu

Inž. arh. Bojan Stupica, režiser

se jim toži preest; družiga ne znajo, ampak jest, pit inu spat. Inu so iz repa te tice, pav imenovane; vse, kar vidijo per družih ženah, na sebe obejsijo inu zdej po gasi, zdej na enem okni, zdej na tem drugem se vrte inu kažejo, vsako uro vspejgu se gledajo ter norice mejnijo, de v cejem mestj njim nej gliha.

Barbara o srcu

Naše srce je koker malin, kateri mele vsake sorte žitu; koker en plac, na katerem se slejdna kupčija predaje; koker ena šula, v kateri vsi uki se zapopadejo; koker enu murje, v kateru vsi studenci inu potokji tečejo; en pungrad, v katerem vse sorte lepih rož rastejo; en kameleontes, kateri slejdno farbo nase vzame.

Medež o značaju

Pravijo: ta, kateri je beštja, bo koker beštja umrl — qualis vita, finis ita — inu vse, kar mačka rodi, miši tovi. Kar kuli lisica leže, je vse zvitu inu kačji rod po tljej se plazi. Lev ima srce, zajc je strašen, pes zvezi, lisica goljufna, presica gnusna, mačka čista, ovok grabij in udavi, a ovčica mirnu stoji; osej je počasen, konj je hitr. Glihi viži je z ljudmi, zekaj eden je takšen, drugi drugačen. — Ta svetj je ena komedija: inu ravnu koker per komediji se ne gleda, kdu je krajji ali gospud ali kmet, temu kdu zna dobro svojo peršono naprej prnest (inu veljukurat ta, kateri ima peršono eniga kmeta per komediji, večj šenkingo doseže, kakor ta, kateri ima krajlevo peršono) — tako je tudi človek krajji, ako zna vladat in uregirat. Bit moreš virtuozi, umetelnik, ako hočeš bit na svetj guspud, inu moreš plajš po burji obračat. Nej zadosti, de imaš denar, zekaj vidim vediku njih z denarj inu so v stiskah; nej zadosti, de si dohtar inu bejednik, zekaj vidim veliku tajistih in skrbelj; nej zadosti bit junak z mečem v roki, zekaj so dostikrat pobiti ali pa v jetje postavljeni; nej zadosti, da si počta inu de znaš komedije sturiti, zekaj s tejni vsak pometa inu na mejsti »hvala« ti rečejo »nej za neč« inu ti postanejo sovraž; nej zadosti bit muzikont, zekaj le-ti morejo prepevat, dokler nerrajši bi hotelj se jokati. Vse te reči so enu neč, ena senca, en dem, ena megla, en vejter. Zetu trbej bit kunšten, zvit, pregnan in se znajt u slabim časi.

Medež o ljubezni

Ah hudu je, ako so ludje preveč zalubeni inu nej falij ta, kateri je djal, de lubezen je en velik goluf, zekaj lubezen veliku ludi je zapelala inu oslejpejala. Resniko tudi govore ti, kateri pravijo, da lubezen je en neusen trinoh, kateri človeka prsilu, tu škodljivo odprnest inu tu nucnu pustiti. Nejsjo tudi falij ti, kateri so djalj, de lubezen je en velik cupnik, kateri sturi, de tem zalubenim tu grdu se vidu lejpu, tu špottlivo častitu. Ali ve-

Na obiskih

Dosti je bilo že napisanih mogočnih knjig, veličastnih razprav, sijajnih člankov in čudovitih člančev, kako naj človek svojo grenko pot od zibelke do groba izpelje na čim bolj uspešen in dobrobiten način, da bo njegovo življenje v pravem skladu s vsem; postavljamo sveta, da bo bogaboječje in primerno staremu izkušnemu reku: bodi zdrav duh v zdravem telesu ali zdravu telo z zdravim duha.

Saj mi menda nihče ne bo zameril, ne vrednemu, da tudi jaz javnosti skozi ciskarski stroj postrežem skromno navodilo, in sicer, kako naj se zemljan časa in stanovskemu ugledu primerno preživi, s posebno pripombo, da sem po poklicu človek in preživljam svoj neplačani dopust, ki se mu pravi življenje, in spada ves ta predmet pod rubriko — ljudska prehrana, stran prva, točka ena (prehrana) človeka: homo, človek, 35 let star, višina meter in osemdeset, dobro hranjen (90 kg žive teže), zobovje zdravo (šest zob manjka) itd. itd.

Kako preživim dan brez lire v žepu in ne da bi načel živilsko karto, bi se moralo glasiti vprašanje, na katero bi odgovoril: takole, oziroma po temle receptu:

Kako preživim dan? Malenkost, gospoda moja. Čisto preprosto! Ljudje smo družabna bitja. Jasna stvar. Zato zahajamo na priliko drug k drugemu na obiske, da si takole malce izmenjamo misli, da si potožmo gorje ali izklepetamo skrivnosti. Popolnoma razumljivo. Razlikujemo pa več sort obiskavanja. So vlijudnostni obiski, potlej obiski kar tako, potlej obiski pri ženskah in nazadnje obiski s posebnim po-

ner se meni zdi, de nerbej je zgruntal lubezen taisti, kir je rekel: lubezen nej samo slejpa, temuč tudi prez glave; zekaj nihdar obena jezca, obena žalost, obenu pijanstvu človejka v takušne norčije ne prpravi koker lubezen.

Medež o pomenu novega oblačila

Ta, kateri želj pred obličej krajlice prit, ima stare gvante sleč, nu nove obleč; zekaj tudi petelin, koker zepoje inu tu gori hoječ sonce pozdravi, poprej s perutmi prah inu gnusob z života strese; sion poprej koker tu novo luno pozdravi, gre v en potok ter čistu svoje truplu opere; inu kača ne smej s svoje jame na svetlobo tiga sonca prit, aku poprej svojo kožo ne sleče inu eno novo ne obleče.

Medež o zlatu

Joh, preloh, inu ima tulikanj zlata, tulikanj dukatov, erdečih, lejpih dukatov inu

Akad. slikar Rihard Debenjak

Razstava slikarske trojice Rihard Debenjak—Božidar Jakac—France Mihelič, ki je že dobrih 14 dni odprta v Jakopičevem paviljonu, se polagoma približuje svojemu zaključku. Samo še dva dni se ljubiteljem lepe umetnosti nudi prilika, da si ogledajo razsežno zbirko najnovejših del treh likovnih tvorcev, ki so z olji, pasteli in grafiko izpolnili vse štiri dvorane razstavnega poslopja. Po svojem odnosu do umetnosti, po svojem razumevanju njenega poslanstva so si vsi trije razstavjalci med sabo bistveno različni, a vsakemu izmed njih je uspelo ustvariti osnove, iz katerih raste samonikla umetniška osebnost. — Rihard Debenjak je sicer najmlajši v trojici, a že s prvo svojo kolektivno razstavo, ki jo je priredil lani, je dosegel tako močan uspeh, da je naša kulturna javnost prisluhnila njegovemu snovanju. Zato ni čuda, da so njegova dela tudi na tej razstavi vzbudila toliko zanimanja, a njegovega napredka se veselimo toliko bolj, ker je bil pred letom dni še neumljeno prikovan na bolniško posteljo, zljaj pa ga spet srečujemo sredi dela in ustvarjenja, ki mu je z vso dušo predan. — Naprosili smo slikarja za kratke razgovor o njegovih pogledih na umetnost, pa nam je pripovedoval:

— Tu je razstava. In tudi kritike. Recimo, da je vse tako. — Jaz sem pa vesel, da nisem v zenitu; tako se vsaj zavedam nujnosti študija in dela. Smatral bi se nesrečnega, če ne bi mogel dati nič novega od sebe. Bodimo iskreni. Lahko bi se zagnal in imitiral ali importiral gotov vzorec. Resnica: le sram bi me bilo. Prokleti — izmi. Prosim, da me ne tviščate k nobeni struji, bil bi vam pa hvaležen, če vas

Barbara o ženskah

Kaj bote špot dejali iz ženske? Ženska je ta nerlepjši, ta nerbuljši, ta nerčudniši, ta nermočniši, inu ta nernučniši stvar na svetji. Kaj bi bilu iz vas, ako nas ne bi bilu? Dejamo, se mujamo inu martramo, pustimo se skvartat inu odirat za vas inu še smo krive. Kdu vam rezlušta inu tolaži? Ženske. Kdu vam daje jest? Ženske. Kdu vam šiva inu flika? Ženske. Kdu dnu pere, prede inu spraje dejlja? Ženske. Kdu vas čistj od boh? Ženske. Lačni, golj inu umazanj bi prez nas hodilj. Prez nas bi od mraza počrkali. Vskaj ima svoje orožje: vol roge, kača strup, medved tace lev kremple, pes zobe, jež to bodoče kožo, tica klun, čebele želu — ženska pak ima jezik.

spominjam na kakšno veličino. Domišljija?! Ne. Le pri tem sem se marsičesa naučil. Hočem, da ljudem nekaj povem. Zato moja slika vedno o nečem pripoveduje. Iščem kontakta z ljudmi. — Mene ni sram priznati, da so še stvari, ki jim nisem kom. Smem pa verovati, da jih s časom in delom dojamem. Tako mi preostane ono večno sanjarjenje in hrepenenje za lepšim, bolj-

šim in trajnejšim. — Slikarjeva razstava je izpit za njega. Marsičesa se človek nauči ob opazovanju publike. Iz njih mimike in gestikulacij dožene dragocene psihološke zaključke. Moja sreča je, da spet lahko delam. Kakšen razvoj bo to, bomo pa videli šele čez par let.

O lanu in njega predelovanju

Slovinci so že od nekadj sejali lan in delali iz njega platno. Moderna doba pa je povzročila, da je ta lepa navada začela izumirati. Ohranila se je še najbolj v Beli Krajini, tu in tam po štajerskem pa tudi drugod utegneš zaslediti hišo, kjer še predejo.

Ozinni in jari lan

Lan sejejo ozinni ali pa jari. Razlika je v tem, da daje ozinni zelo grobe in debele nitj, jari pa tanjše in finejšje. Lanu je več vrst, a najbolj znan je zaradi svojega prediva ruski. Kmalu po setvi zrastejo drobne zelene rastlinice, ki jih je treba večkrat opleti plevla. Potem se pokaže cvet — v modrozeleni barvi. Nekako sredi julija lan dozori, tedaj je treba orumenela steblica s polnimi semenski glavicami poplpati, tako da se čim več plevla pusti zunaj. Poplpan lan povežejo najprij v perišča (»pršičica« pravijo), te pa v obsežne snope, ki jih je treba spraviti dorov. Sedaj počaka lan doma deževnega dne in takrat ga »tolčejo«. V skednju postavj odrezane štore (kakor za cepljenje drv), zraven pa pripravijo pripravne količke. Vzamejo prgišče lanu in ga nastavijo s koncem na štor, tako da zdrobe semenske glavice in da zleti

ven seme. Zdrobljene glavice prečistijo nato z rešeti in siti tako, da dobijo rjavkasto hustinasto seme, ki se da uporabiti v najrazličnejše namene. Lahko ga dajo predelati v olje, ki ima mnogostransko uporabo (firneč, razna impregniranja), seme samo pa služi v gospodinjstvu za različna domača zdravila, predvsem za živino.

Trlica je najboljša iz drenovine

Steblovje povežejo v snope, ki počakajo konca otavne košnje. Tedaj jih zapeljejo na pokosen travnik in na tanko razgrnejo za kake tri tedne, da v tem času na dežju in soncu sprhni njih zunanji ovoj. Potem ga pa spet spravijo v snopeh v šrambo na suh kraj s preprihom, kjer počaka zima. Ko so vsa najnovejša zimska opravila končana, navadno po praznikih, pride k hiši terlica. Gospodinja je že prej dala v peč — navadno po petki — dva do tri snope lanu, da se dobro presuše. Terlica, ali pa če jih je več, si kje pod kakim pristreškom pripravijo in pritrdje trlice. Trlica je pripravna, ki je v velikem podobna nožu, ki se da zapirati, ali britvi. Ravno tako sta dve stranici, ki stojita nekolkto cm vsakebi in

se med njima pregiblje sicer topa, a zokujoča se klina, ki pa ima na gibljivem koncu navzdol obrnjen ročaj. Vsa priprava je dolga približno poldrugji meter do dva. Biti pa mora iz trdega lesa — najbolje iz drenovine.

Terlica vzame iz peči perišče še toplaga lanu in ga da pod trlico hitro premika klinu gori, dolj, klap, klap. Strohnelj stebelni ovovi se lomijo pod udarci trlice in pazderje leti na vse strani. Tako nastaja v rokah trlice kodelja, ki je pa v njej še precej pazderja. Kodeljo sedaj dajo na toplo peč pod oedejo. Drugi dan vzame terlica kodeljo znova v roke in jo da še enkrat pod trlico, da jo »zgladi«, to je spravi iz kodelje še preostalo pazderje, kolikor se pač da. Tako ogledane kodelje počakajo do preje. Dobra terlica je pri gospodinjji in lepo postreči, kajti delo ni prijetno zunaj na mrazu in v prahu pa tudi vsaka ga ne ume dobro opravljati.

Otrte kodelje — predvse so dajo različno uporabljati. Iz ožninaga lanu pridobljeno predvse je zelo močno, a grobo; iz tega si gospodar rad plete vrvi. Slabše predvse služi tudi kot nadomestek vate v odejah. Večinoma pa se uporabi za prejo. Predica vzame kodeljo, jo razvije ter s »strelalko« — približno tri četrni m dolgo okončeno palico — dobro in na drobno pretrese vse predvse, tako da pade čim več pazderja iz njega. Nato ga zopet zvije v kodeljo, ki je sedaj končno pripravljena za prejo. Posebno fino predvse se imenuje »povesmo«, ki sestoji iz zelo mehkih in tankih vlakenc — brez vrskih pazderjev. Iz tega se predejo najtanjše niti, ki se tkejo v platno, imenovano »tandica«.

Kolovrat — ponos gospodinjje

Kmalu zabrne kolovrat v prejšnjih letih so uporabljali domač tip kolovratov, ki so jih imenovali »kozice«. Nekaj let pred prvo svetovno vojno pa so se začeli uvajati različni višji in bolj praktični čiški kolovrati. Kolovrat je bil ponos vsake gospodinjje in okras ter sestavni del vsake bale. Strugarji so prejšnje čase izdelovali zelo lepe, skoraj luksuzne kolovrate, ki so bili polni izrezljanih okrasov in kovinastih vtikov iz cina. Tak kolovrat je moral biti v še tako gospodski podeželski hiši. Danes takih ne izdelujejo več. Še znajo starejši strugarji izdelovati kolovrate, toda ti so vse bolj preprosti in robustni.

Prejšnje čase so delali ponekod tako, kakor nam je znano iz pripovedovanja, da so se zbrale pri enem gospodarju vsa dekleta in v nekaj večerih spredla vse predvse, nato pa šla naprej. Sedaj tega ne delajo več. Zato pa sede pri kolovratih gospodinja in dekleta skoraj vso zimo od jutra do večera, kolikor medtem ni drugih nujnih opravil.

Kmalu se naberejo polni motki sivo zelenkaste preje, ki ji je kakovost odvisna od prediva in spretnosti predike. Polne motke odvijajo na veliko motovilo, ki je navadno soliden izdelek domačega mizarja. Tako dobijo velike štrane, ki pa se rade zmešajo, zato jih je treba dobro prevezati. Ko je vse predvse spredeno, je treba štrane oprati. To se zgodi običajno prve lepe pomladne dni. Oprane in posušene pridejo spet na motovilo, kjer jih previjejo v velike in težke klobčice, nato pa stehajo, da zvedo, koliko bo platna iz preje.

Domače tkanje opuščajo

Sedaj je preja pripravljena za tkanje. Prejšnje čase je bil skoraj v vsaki hiši tkalec ali tkalica, ki je tikal za svoje sosedje. Sedaj ga pa že zelo redko kje najdete. Edino v Beli Krajini še, kjer tkejo doma. Zato dajo prejo navadno v tkalnico. Taka tkalnica je bila do nedavna v mariborski kanzilnici. Navadne tkalnice napravijo čisto laneno platno enkrat široko ali obrisače. V Ljubljani pa je tkalnica, ki daje svojo osnovo iz sukanka, a povprečne niti so lanene. Tako se dobi platno, ki je dvakrat široko, in njegova širina zadostuje za ruhe, med tem ko je treba ruhe iz enostavnega platna po sredj sešiti.

Iz posebno fine preje, ki se je dobila iz »poveasa«, so prejšnje čase tkali tandico; to je bilo najfinejšje domače platno.

Ko pride platno iz tkalnice domov — bale po petnajst, dvajset ali še več metrov platna v enem kosu — je sivo zelenkaste umazane barve, posebno če je samo laneno. Zato ga je treba še beliti. V ta namen ga razgrnejo po travni na soncu in ga polivajo od časa do časa z vodo; v nekaj dneh opravi sonce svoje. Sedaj roma platno v skrinjo in čaka tam do možitve deklet, ki tvori bistven del bale. Tako platno je silno trpežno in vzdrži najmanj en rod. Včasih čimdalje lepše in bolj belo postaja.

Z lanom je veliko dela od semena do platna, a vendar je vsaka gospodinja ponosna na svoj zaklad in skrinjji in ji ni žal truda, saj je veliko dela opravljeneja pozimi, ko ni toliko drugega nujnega dela.

Tudi za volнено prejo so kolovrati primerni

V tej zvezi naj omenimo še domače predelovanje volne. V predelih, kjer goje ovce, to je predvsem v planinskih krajih, vedno-tujejo ponekod še ovčjo volno za domače potrebe. Ostriženo volno dobro operejo, da jo očistijo vse nečistote in maščobe in jo nato na posebni pripravi »zdraščajo«. »Zdraščanje«, kakor jo imenujejo na južnih obronkih Pohorja, je priprava, ki v bistvu sestoji iz dveh desk, ki so v nje zabiti, precej nagusto nekakji žebelji, ki pa se da ta večji ena čez drugo. Na ta način volno popolnoma razpipljejo in jo napravijo primerno za prejo. Iz nje napredejo debelo močno volno, ki se iz nje plete zimske debele rokavice, nogavice in drugo.

Na istem kolovratu, kot je za laneno predvse, se da presti tudi volna angorskih kuncev. Treba je le nadomestiti preslico, na katero je navezana kodelja, primerno rogovilo, ki drži angorsko volno. Volno je seveda treba prej nekoliko razpiplati, kar pa ni težko, če je od dobro oskrbovanih zajcev. Nit, ki jo dobimo, je močna in zelo kosmata, a skoraj pretanka, da bi mogli pletati samo iz nje: Zato jo lahko brez škode zvijemo z eno nitko bele navadne volne. Ta volna bo pa še vseeno bolj angorska kot pa kupljena, a neprimerno cenejša.

Pridobivanje lanenega olja

Že v prvem delu je bilo omenjeno, da lan ni uporaben samo za predivo, ampak da iz njega pridobivajo tudi olje. Laneno seme ima, kakor bučno, sončnično ali repno seme mnogo maščobe. To dejstvo je že naše prednike dovedlo k temu, da so ga začeli stiskati, čeprav so bili tedaj »bojisti« časi in so zato ostale mnoge srovine neizkoriščene. Posebno v nekaterih krajih je bila ta obrt tako rekoč udomaćena. Tudi v ljubljanski okolici smo imeli tak kraj. Starejšim ljudem je zlasti dobro znan Babni dol ali olnati graben imenovan, to je dolinka, ki se skriva za Melnikom in vodi proti Sv. Katarini. Pa tudi v nekaterih drugih mlinih v okolici Ljubljane so pridobivali laneno olje.

Borza za lan

Meščanom in okoliščanom se zdj čudno, da so se teljarne sploh mogle obratovati, saj pri nas vendar že dolgo let ne sejejo lanu v takšnih količinah kakor nekadj. Zavedati pa se moramo, da so še pred nedavnim zletom na Dolenjskem sejali mnogo tega semena. Bistra pamet in trgovski talent sta silila pridolovalec, da so si poiskali zanj tržišče. Ljubljana kot gospodarsko središče je bila za to najpripravnejša. Po običaju, da je večina kupčij na naših sejnih sklenjena v gostilni, so si tudi kupovalci z lanom izbrali ta kraj za svoje trgovske posle. Tako je postala gostilna »Pri Sokolu« borza za lan. Priljubljeni gazda Joško še zdaj rad pove, kako je z uspehom opravljal meštarske posle. Toda ta idila je minila. Na eni strani so kmetje opustili setev lanu, ker so bile druge kulture dobičkonosnejše, na drugi strani pa se je olna industrija tako razvila, da so bili majhni primitivni obrtari skoraj onemogočeni. Toda žilavost in vztrajnost našega kmeta je uči tu zmagała.

V »tovarni« za olje

Vas Hruševo leži na dobre pol poti od Ljubljane do Polhovega grada. Izletnik je skoro ne opazi, ker leži na desnem bregu Gradaščice, očem tako rekoč odmaknjena. Prav blizu nje se dviga strmi piramidast grič s cerkvico na vrhu, posvečen sv. Jurju, v katerem gospodarj Pritekljev oče. S svojima sinovoma nas je prav prijazno sprejel, ko smo mu povedali, da bi radi videli njegovo »tovarno« olja. Ker sta bila sinova pravkar zaposlena s stiskanjem lanene moke, nas je prijazni vodnik takoj popeljal v mlin.

Laneno zrnje je treba prav tako kakor žito najprej zmeliti. Moka iz njega je zelo podobna rožičevji. Iz te moke šele stiskajo olje. Za to opravilo ima Pritekljev oče posebno delavnico, kjer so nameščene stiskalnice. Vsaka od njih obstoji iz dveh močnih hlolov, ki sta na skrajnem koncu speta z močnimi vezmi, v sredini imata s kovino obložen prostor za nameščenje železnega oboda, ki ga polnijo z laneno moko, na kraju pa je vijak z dolgimi ročicami, da stiskanje ni preveč utrudljivo. Pod vsako stiskalnico stoji posoda, v katero se odteka olje. Pritekljeva sinova sta v svojem postlu že dobro izurjena. Eden polni železne obode, obložene z žakljevino, z laneno moko in jih namešča na stiskalnico, drugi pa ima opravka z vijakom. Sredi sobe stoji cel kup »pogač«, ostankov prvega stiska. Te je treba dati v stope, ki jih še enkrat stolžejo v moko in ta gre ponovno v stiskalnico. Po drugem stisku pogače spet tolčejo v stopah in moko potem porabijo za živinško krmo, ki je zelo izdatna. Če je seme ziravno in dobro, da četrtino svoje teže oljnega pridelka.

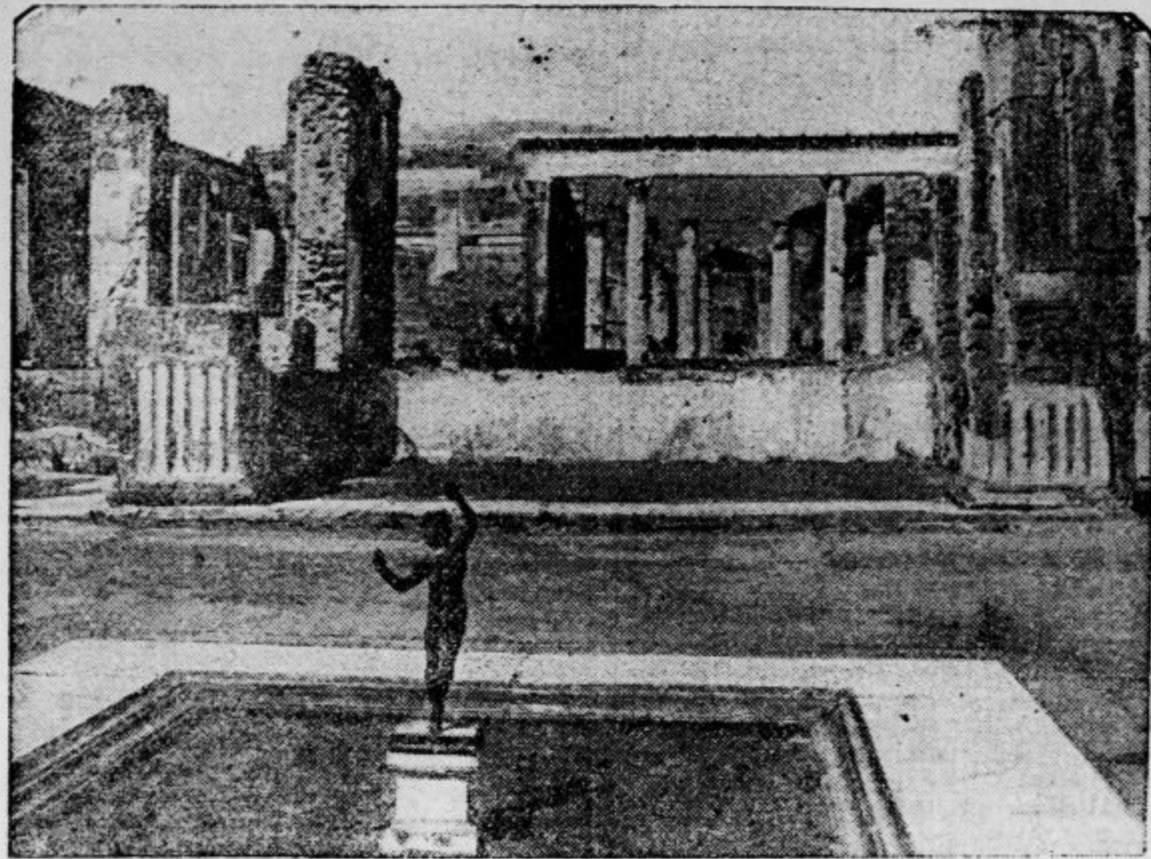
Ko je oče Pritekljev končal razlago in nam nazorno pokazal obratovanje v njegovi »tovarni«, je malo zaskrbljeno a ponosno pripomnil, da se za njegov način pridobivanja olja danes malo ljudi ve. Tega pa še ni dobro izgovoril, ko je stopil nov obiskovalec in kmalu z metrom v roki potrdil pravkar izrečene besede Pritekljevega očeta, ki smo se mu zahvalili za prijaznost in se pripravili za njegovo »znamizno« olje.

V času pomanzkanja maščob

Pomena lanenega olja za industrijo in obrt ne bomo poudarjali, saj je to več ali manj znano vsem. Omenimo naj le njegovo uporabnost za zabelo. Na štajerskem, kjer jedilnega olja do nedavnega skorajda niso poznali, se je mimo bučnega in sončničnega porabilo v gospodinjstvu največ lanenega olja. Revnejši sloji drugih vrst olja niso imeli na misli. Pa tudi pri nas ni treba seči globoko v preteklost, ko so v veliki meri na delželi belili solato z lanenim oljem. Še na svatovsčjihah, tako je pripravljala starejša gostilničarka, so cvrtili »krofo« na tem olju. Baje so prav okusni, samo tople je treba jesti. Teh kuhinjskih »specialitet« se bomo dandanes lahko ubranili, če bo olje pogrešati pri drugih jedilih. Marsikdo, ki je doslej mislil, da je laneno olje uporabno le za firneč, se bo lahko prepričal, da se da s pridom porabiti tudi v kuhinji. Seveda ga je treba nekoliko prečistiti. Nekateri starejši ljudje vam bodo še lahko dali za to potrebne napotke. Mi tega ne storimo, ker se nočemo nikomur zamertiti.

Stari Pompeji, mesto gostišč in svetišč

Zasluzni raziskovalec stare rimske zgodovine, prof. Carlo Agnillari iz Napulja, je nedavno objavil vrsto zanimivih člankov o novih odkritjih na razvalinah Pompejev — Po njegovih izjavah povzemo naslednje drobtinice iz davnine starega rimskega mesta:

Hiša premožnega meščana, kakor so jo odkopali iz zemlje

Pred nekaj meseci so v Pompejih pri izkopavanjih vzdolž Ulice obilja (Via dell'Abbondanza) spet odkrili krčmo, se lepšo od doslej znanih, v katerih so se nahajale še točilne mize, obroči s peči, posoda pa v obliki stopnic zgrajene marmornate police za čaše in mere. — Koliko vinarn in pivnic, koliko zloglasnih krčem je pač imelo to malo podeželsko mestce svoje dni?

Po hišah — stara domačnost

Po množici doslej odkritih krčem se skraj zdaj, kakor da je pihlo prebivalstvo kraja samo s tem ubijalo čas, da je pilo neizmerno mnogo vina in kakor da je od zore do pozne mraka pijanstvo gospodarilo na ulicah in trgih. In vendar — ali bi bila pravična takšna predstava? Že površen pregled socialnih razmer v danes mrtvem mestu nas prepriča o nasprotnem. — Prelvsom Pompeji niso bili, kakor bi utegnili kdo misliti, veseljaško, popivaško mesto. Bilo je skromno, majhno podeželsko mestce, v katerega obzidju je živelo mirno in marljivo prebivalstvo, ki je častilo svoje bogove in spoštovalo zakone. Ni bilo hiše, v kateri ne bi bil hišni oče obenem svečenik, ni bilo še tako skromne delavnice ali trgovine, ki ne bi imela svojega malega, Larom posvečenega svetega kotička. Koliko ganljivih družinskih slavij se je praznovalo v teh danes razrušenih zidovih, pred temi zdavnaj zapuščenimi oltarji: od »feriae privatae«, ki so jih obhajali ob Ka-

Pa vrvež po tržiščih in gostiščih

Kako je vendar mogoče, da so toliko svetišč, pred katerimi so se vršili pobožni obredi, našli prav v mestu, v katerem je bilo tudi nič koliko zakajenih, neblago dišečih pivnic, v katerih so plavalasi sužnji iz Britanije in Črni iz Afrike popivali in razgrajali od ranega jutra do pozne noči? Odgovor je čisto preprost: Pompeji so bili mesto trgovcev, mesto tržišč. Ob določenih dneh so prihajali deželani z vsega ozemlja okrog Sarnske doline s svojimi izdelki in priletki v mesto. Zatrudno so lahko računali, da bodo svoje blago izlahka in dobro prodali sinovom in vnukom onih obogatelelih kolonov, ki jim je bil Sulla poklonil mesto. V velikih trumah so prihajali sem prodajalci tudi iz daljne okolice, morda celo iz najbolj oddaljenih krajev rodovne Kampanije. Prihajali so v mesto na Stabijskih, na Solnih in na vseh drugih vratih. Ob tržnih dneh, ki so bili očitno zelo pogosti, so bili kramarji mnogokrat primorani, da prenoče v kakšni krčmi. Včasih so ostajali tudi po več dni zapored v mestu, da so mimogrede opravili kupčijske posle po sosednjih vaseh, morda pa tudi, da so si oddahnil od dolgih potovanj. Od tod tolikšna obilica krčem in prenočišč, zlasti v bližini mestnih vrat, čeprav so bili to — človek jih tudi pri najboljši volji ne

more drugače označiti — sami precej umazani, nemarni, razkričani lokali.

Tujski promet pred 2000 leti

A čeprav je bilo na tucate in na stotine teh gostišč in prenočišč, vendar niso dovolj zalegla, kadar se je na tisoče in tisoče gledalcev zgrinjalo k igram v amfiteatru in h gledališkim predstavam v mestu. Takrat se je število prebivalstva, ki je v najboljših časih znašalo od 15.000 do 20.000, dvignilo na 50.000, pa tudi na 60.000. Če je zapoznel gost našel vsa prenočišča že prenatrpana, jo je mahnil v krčmo, da bo prenočil pač tam. Ko so bile tudi vse pivnice prenatrpane, se je zatekel v igralnico, v bar ali kamor koli že, kjer so ljudje med pitjem, petjem in drugimi zabavami ostajali budni vso noč. Pa tod se niso godile orgije in izgredi kakšnih deplasiranih bogatašev, ki bi se hoteli razbrzdati in iznoretiti do kraja, temveč je ves vrvež potekal preprosto, naravno. — Zgodovino večine pompejskih krčem poznamo do zadnjih podrobnosti, vstevši imena njihovih gospodarjev. Zanimivo je, kako dognanja spet oživljajo to mrtvo mesto. Znanost je dolžna hvale za ta odkritja učenim opazovanjem in bistrim raziskavanjem profesorja Mattea Della Corte. Po njegovi zaslugi vemo, na primer, da se je ne daleč od tistega mestnega stolpa, s katerega so samnitski čuvaji tam nekega leta 80. pred Kristusom prvi opazili bližajočo se rimsko armado, namestila neka vrsta majhnih tabarinov, ki so jih vojaški nadsvet radi obiskovali. Ženske, ki so nastopale tod, gotovo niso bile brez čarov, če smemo sklepati po priimkih, s kakršnimi so jih obipali: Afrodita, Nimfa, Venerija, Timela.

Hotel Slon v starih Pompejih

V bližini mestnih vrat, ki se danes imenujejo Porta del Vesuvio, je bila ena izmed boljših gostiln v Pompejih z obširno dvorano, veliko kuhinjo in z gornjim nadstropjem. Vodil jo je neki Popaeus Sabinus Salvius, ki se je, če smemo tako sklepati po volilnih geslih, ki so se ohranila na stehanj njegove hiše, z živo vmezo vtilkal v politiko in je zmerom imel kandidate za razne volitve pri roki. — Ob ulici Via di Stabia, ne daleč od igralnice, kjer se je kockalo za velike vsote, je stala druga krčma, v katero so po navadi zahajali kmetje, kadar so se vračali iz svojih vinogradov. Pravi, pravcati hotel, v katerem so se ustavljali popotni ljuče z večji zahtevami, kar se tiče udobnosti in postrzebe, pa je bilo prenočišče, katerega lastnik je bil neki Sittius, ob ulici, ki se danes imenuje Vicolo del Lupanar. V izvezku je ta gostilna imela podobo slona, urejena pa je bila tako razkošno, da je imela, kakor pozvzamejo iz besedila v izvezku, kar več obednic, pa še druge prijetnosti za goste, po vsej priliki tudi kopalnice. Bog ve, ali ni hotelir, ko je iskal primernega okraska za oznako svoje hiše, izbral podobo slona prav zato, ker se je njegov rod udeležil

pohodov v Numidijo? Mar ni bil morda potomec Sitija Nucerna, Cezarjevega sodalca? Najbrž lahko na to vprašanje pritrdimo. Čeprav je od takrat poteklo 2000 let — po obnovitvi hiše — zidovi spet stojijo in pričajo o tem človeku in njegovem življenjskem poslanstvu.

Mesto dela in truda

Pa še tisoč drugih krčem je v Pompejih v potrdilo, da so na sejem in k igram vrele v mesto množice gostov od drugod. Najdbe pa kažejo tudi, da Pompeji niso bili samo mesto zabav in uživanja, temveč tudi mesto dela in truda.

Med Evropci in Japonci

Med evropskim in japonskim načinom mišljenja so velike razlike, razvoj pa polagoma izravnavo prepada

V dekliški šoli na Japonskem

Japonci se po svojem načinu mišljenja v mnogočem razlikujejo od narodov zapadne kulture. Ko je znameniti pomorščak Perry leta 1854. s parnikom prvokrat pristal v tokijskem zalivu, se je okrog njega na mah nabralo vse polno japonskih čolnov, v njih pa risarji, ki so si na vso moč prizadevali, da bi čim bolj vestno in točno v risbi posneli posamezne podrobnosti ladje. Sogun, prvi fevdalni gospod, ki je tedaj vladal na Japonskem, je takoj izrazil željo, da bi tudi sam gradil takšne ladje. — Če bi se bil primer dogodil narobe in bi bili zapadnjaki prvokrat ugledali parnik, bi brez dvoma najprej začeli grebsti o vprašanju, na osnovi katerega zakona prav za prav takšna ladja teče, in bi brez dvoma takoj zaželeli razlage. Osnovna poteza japonskega duha pa je v nekakšni elementarni veri, da če neko stvar, v tem primeru parnik, v vseh podrobnostih točno posname, mora gotovo prav tako funkcionirati kakor original in japoncu niti malo ne pride na misel, da bi zaprosil pojasnila.

Takšen je Japonec v svojem jedru, kolikor se ni dal vplivati od zapadne kulture. Japonec se za življenje ne uči na osnovi razlage, ki tvori eno izmed temeljnih metod evropskega pouka, temveč s posnemanjem vzora. Učitelj v japonski šoli čita učencem besedilo v kitajskih pismenkah, a ga nikoli ne razlaga. Otroci čitajo za njim in se besedila navadno uče na pamet. Kadar se Evropec uči kitajske pisave, zahteva od učitelja zmerom novih razlag. Evropski učenec hoče vedeti, zakaj ima tuja pismenka na tem in tem mestu takšno in takšno vijugo, zakaj imata oba dela tega znamenja prav ta in ta pomen, zakaj se ta črka v tej zvezi izgovarja tako, v oni pa drugače. Učencu iz Evrope pač žilica ne da miru, dokler mu učitelj ne raztolmači razvoja kitajske ali japonske pismenke v zadnjih treh tisočletjih.

Kitajci in Japonci se za evropski pogled uče svoje pisave z nekakšno topostjo. Pri tem pa je vendarle res, da se Evropec pri vseh prevečanih metodah svoje vzgoje vse življenje ne nauči niti toliko pismenk, kolikor jih obvlada 12letni Japonec. Vzhodnoazijski reči se človek gotovo najbolje nauči na vzhodnoazijski način, prav kakor bi zapadni problem ostali brez zapadnjaškega načina mišljenja nepojmljivi. Seveda pa se da vprašanje, kako bencinski motor deluje na podlagi gorenja, s samim prerisavanjem prav tako doumeti, kakor nam ostane japonska ceremonija s pripravljanim in serviranjem čaja po samih razlagah nedoumljiva. — Posnemanje namreč opazi pri vseh japonskih umetnostih in pri vsakem delu. Mojster — pa naj bo to že mojster v lakiranju, v streljanju z lokom, v izdelovanju mečev ali v igri — pokaže, učenec pa polkruša njegova dejanja in giblje čim bolj verno posneti.

Vzemimo primer: Evropec in Japonec stojita pred vprašanjem, ki se tiče obeh. Evropec začne razmišljati, Japoncu pa pride največkrat po več rešitev hkratu. Kakršno je že njegovo zadržanje do Evropeca ali kakršne volje že je, mu svoje domisleke pove ali pa molči. A tudi če mu jih pove, svoje odločitve nikakor ne misli zgraditi nanje, temveč jih meče kar tako. Če ga srečaš čez nekaj dni, bo še zmerom prav tako neodločen, kakor je bil prvokrat in človek nima niti najmanjšega prijema za preprojo, v kateri smeri se bo odločil. Evropec si medtem polagoma ustvarja svoje mnenje, čez nekaj dni že lahko izjavlja, da se bo po vsej priliki odločil tako in tako. — Japonec pa pride čez čas čisto nepričakovano s svojim presenetljivim predlogom. Odločil se je za enega svojih domislov, ki se mu zdaj najboljše. Morda se lahko reče, da smo Evropci, kar se preudarka tiče, boljši kakor Japonci, po domiselnosti pa nas oni prekašajo.

Podobno je v znanosti. V naroslovnih vedah Japonci delajo, razume se, po zapadnjaških metodah, ker bi si na tem področju sicer ne mogli predstavljati uspešnega raziskovanja. Cisto drugače pa je v svetu duhovnih ved. Le kar odprite kakšno japonsko znanstveno delo iz zgodovine, arhologije, literature ali umetnostne zgodovine! V nemškem delu iz zgodovine ugotovite, da je pisec sicer upošteval že dosežene znanstvene rezultate, sklicujoč se na dela pred seboj, da pa je obenem po-

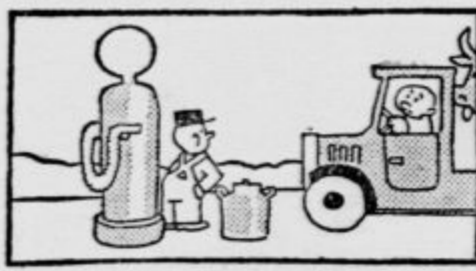

Japonke pri obedu

izkusil z dostavkom novih odkritij in misli napraviti korak naprej. To verigo raziskav, ki građe druga na drugi, imenujemo v Evropi znanost. Vsako japonsko zgodovinsko delo pa začena takorekoč povsem iznova. Tako se zdi, kakor da bi bilo prvo, ki je bilo sploh napisano o tem. Pisec se ne briga za raziskovanja in dela drugih učenjakov, temveč podaja zgolj svoje poglede in sodbo. Zato na Japonskem — vsaj za zdaj — ni zgodovinske vede v pravem pomenu besede, pa tudi ne drugih znanstvenih panog v strogem smislu.

Pri vsem tem si lahko mislimo, kako velikega pomena je dejstvo, da je zmerom več Japoncev, ki so si prilastili poleg vzhodnega tudi zapadnjaško mišljenje. Malo ali skoraj nič pa ni Evropecev, ki bi se bili poglobili v japonski način gledanja na svet, zato pa jih je tudi malo nad nami, ki bi Japonca in Japonsko povsem razumeli. Zmerom tesnejši stiki, ki v moderni družbi večje kontinente nad seboj, pa bodo danes ali jutri brez dvoma izravnali tudi ta prepada.

TRIP TRAP

Blago za blago

Japonska družba pri čaju

Današnji Pompeji, zgrajeni nedaleč od razvalin starega mesta

lendah, Nonah in Idah, pa do pokrajinskega praznika Caristiae, ki so ga slavili 22. februarja. Na rojstni dan hišnega gospodarja je bilo treba skrbeti, da so bile počibe okrašene z lepimi svetilnimi venči. Te božje polobe so bili po navadi kipec Larov in Penatov, domačih božanstev, ki jih študentje pri pouku stare zgodovine tako radi zamenjujejo med seboj, pa so si vendar tako različni.

Češčenje Larov in Penatov

Penatje so bili varuhi šrambe, imenovane »penus«, polne vseh mogočih živil, ki jih je družina s štedljivo vmezo in potrpljenjem vse leto znašala na kup. Ta šramba je bila v starih hišah poleg atrija, pozneje pa so jo prenesli k stebrišču, da je tvorila najbolj notranji del, resnično svetišče hiše, do katerega je imel pristop samo tisti, ki je v smislu obrednih predpisov veljal za čistega. Ognjišče je bilo oltar hiše. Tu so tudi stale podobne Penatov, zmerom po dva kipeca. — Oboževanje Larov je imelo čisto drugačno osnovo. Rimljani in z njimi tudi Pompejci so verovali, da duše rajnkih v podzemlju dalje žive kot božanstva, kot »di manes«, ki lahko svojo moč pokažejo tudi živim. Zato je bil kult Larov že iz davnih časov zakonito urejen. V vsaki hiši so častili družinskega Laro, dušo pradeda, ki je veljal kot utemeljitelj rodbine, duha hiše in prapodobno ploidnosti, ki zagotavlja razširjanje in množitev družine. Vsaka hiša je zato imela po enega samega Laro, katerega kipec je po navadi stal med obema Penatom. Z njima je tvoril skupino treh božanstev, med katerimi je samo Lar nosil togo, meltem ko sta bila Penata upodobljena kot majhna plešča genija, ki v znamenju lahkega, vedrega življenja dvigata čašo v obliki roga.

IN SERIRAJTE V „JUTRU“!

Elja Tulipan:

Avtor

Oprostite, da kar tako pianem nad vas, cenj. čitatelji! Brez uvoda. Ne morem namreč več zadržati te vesele novice zase. Dovolite, da vam jo hitro zakričim v obraz: Postal sem avtor! Hurra!

Da, pravkar namreč prihajam iz uredništva. Dejalo je spoštovano uredništvo, da bodo moje stvar čez dva dni tiskali! Prosim vas, kapo dol! Niso vzeli moje stvar iz kakega usmiljenja. Ne! Moje stvar so poštno plačali. Dobil sem plačilo, nazvano med »nami literate« — honorar.

Prosim, s kakšnim samozadovoljstvom zapíše človek »med nami literate«. Da, da, tudi jaz sem zdaj postal tako rekoč pisatelj. Od napuha me, oprostite, malodane razganja.

Nisem zdaj več reven študent ali pasja dijaška mrcina ali celo smrkavec. Ne. Ampak: gospod avtor! Da. In prosim, da me odslej tudi tako titulirate. »Gospod avtor, prosim, sem — gospod avtor, prosim, tja in: gospod avtor, želite, prosim, honorar?« Tako, da.

Pojutrišnjem bo moja stvar izšla v časopisu. Črna na belem. In jaz, prosim, moje ime bo na vrhu! Spisal ta in ta. Avtor! Ah, da gospoda, to je občutek za bogove.

Ves omamljen od pravkar v roko stisnjene mi honorarja stojim pred vrati poslopja, v katerem prebiva, kredluje in plačuje slavno uredništvo. Vse vidim v jako veselih barvah. Vse je tako prijazno!

Začnimo, prosim, kar pri soncu. Da, sonce! Kako prijazno si je z neba. Včasih, kadar gre kak oblaček čezenj, pomežikne. Zdi se, da meni. Navopecenemu avtorju! Oh, kako ljubko. In nato se tu ljuče. Prijaznost jim leze iz vsake luknjice na koži. Iz vsake tako zvane pore.

Nekdo se je, na primer, pravkar zaletel vame. Malo da me ni pogrl. Toda tako prijazno je siknil: »Oprostite!« in se zraven tako lepo zarežal, da sem mu pri pričji vse odpustil. Pa nikar ne mislite, da iz strahu! Ne, ampak tako, iz ljubezni. Sama prijaznost!

Še hiše, prosim vas, hiše! Nekaj tako mrtvega! Niti ne more hiša letati po zraku ko sonce in tudi ne prijazno reči »oprostite« ko človek, toda še te so s'ino prijazne. Odpirajo se na primer okna. Zdi se mi, kakor da bi me vabile s svojimi ročicami, naj vstopim. In iz dimnikov se kadil. Dozveva se ti, kakor da bi junaku za Kiobukom vdiralo pero. Sama mišina vsepovslo!

In nazadnje še honorar v žepu. Tako prijazno te žgečka, rekoč: »Tak spravi me že vendar v promet! Ne stirim več v tem črnem žepu.« Kako ljubko me opozarja na moje državljanske dolžnosti! Da namreč ne smem puščati denarja rjaveti doma po skrinjah, ampak, da mora biti v večnem kroženju. Prav podjetno začenjam gledati v izložbe...

Ko je pa vse tako vabljivo prijazno! Možgani trepetajo in srce igra ko harmonika. Pogleda avtor na desno — se zablika oko; pogleda na levo — zav hra krlice. Prosim, življenje se odpira! Same perspektive!

Vrabci na strehah kriče: »Gospod avtor gre po cesti. Civ, civ, civ!« »O, servus, ti vrabček!« mu pomežikne. In drevesa zašumijo: »Klanjamo se, avtor, klanjamo.« In mu pošljejo listja na glavo in ga osujejo na pot.

Gospod avtor pa hiti z ogromnimi koraki domov, povedat to bajno novico. Gospod avtor se čudi le temu, da teče življenje tako normalno dalje. Pričakoval je — najmanj — potres v počastitve tega dogodka. Toda v resnici še ne kihne nihče zdaj, ko je on postal avtor. Taka nesramnost! Kako ga ljuče omalovažujejo.